

Izjava vsak četrtak in volja s poštno vredno ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 D, pol leta 16 D, četrt leta 8 D. Izven Jugoslavije 56 D. Naročnina se pošlje na upravnništvo Slov. Gospodarja v Mariboru, Koroska cesta 5. List se do pošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. — Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 d/n.

Poštnina plačana v gotovini.

Vredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije do poštne prostice.

Cekovni račun poštne urada Ljubljana 10.608. Telefon interurb. št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

40. številka.

MARIBOR, dne 17. septembra 1925.

59. letnik.

Zveza narodov.

Zveza narodov je največja in najobširnejša organizacija narodov in držav, ki ima za cilj, da se zjamči mir in varnost. Države, ki so pristopile ali še bodo pristopile, so obvezane, da nočejo začeti vojne, da hočejo ohraniti v polni svetlosti mednarodne odnose, zasnovane na pravici in časti, da hočejo strogo spoštovati določbe mednarodnega prava.

Zveza narodov, koje sedež je v švicarskem mestu Ženevi in koja je bila ustanovljena 10. januarja 1920, ima te-le organe: 1. zbor ali skupščino Zveze, ki se vrši navadno vsako leto določeni čas ali kadar to zahtevajo časovne potrebe. Na tej skupščini se razpravljajo vsa vprašanja, ki se tičejo svetovnega miru ali pa za človeštvo važnih kulturnih, gospodarskih in zdravstvenih zadev, ter se sprejemajo novi člani, za kar sta potrebni dve tretjini glasov skupščine. 2. Svet, ki je sestavljen iz 9 članov: 5 zaveznikov vesil in 4 zastopnikov drugih držav, ki so članice Zveze in ki jih izbere skupščina. Svet se zbere, kadar to razmere zahtevajo, ali vsaj enkrat na leto ter je pristojen, da razpravlja o vseh vprašanjih, ki se dostajajo svetovnega miru. 3. Stalno tajništvo na sedežu Zveze v Ženevi.

Zasedanje sveta Zveze narodov.

Pretekli teden se je svet Zveze narodov sestel k zasedanju. Zbrali so se zastopniki vseh vesil in tudi drugih držav. Francija je poslala ne samo svojega zunanjega ministra Brianda, marveč tudi svojega ministrskega predsednika Painleveja. Anglijo je zastopal zunanji minister Chamberlain. Italijanski ministrski predsednik Mussolini, kateri ima velik apetit po tuji zemlji in kojemu vsled tega Zveza narodov nikakor ni po godu, ni sam šel v Ženevo, marveč je tja poslal svojega zastopnika. Našo državo je zastopal zunanji minister dr. Ninčič, ki je seboj vzel nekaj svetovalcev, med njimi Stjepana Radiča.

Države, ki niso v Zvezi narodov.

V Zvezi narodov je sedaj zbranih 56 držav. V njej niso zastopane ne Zedinjene države severne Amerike, ne Rusija, ne Nemčija. Zedinjene države nočejo sodelovati pri Zvezi, ker se bojijo, da bi s tem bile vpletene v težke spore, ki se vedno pojavljajo med državami v Evropi in v drugih delih sveta. Rusija noče pristopiti, ker ruski boljševiki obsojajo politiko vesil, ki vodijo Zvezo narodov in odločujejo v njej, kot velekapitalistično in blaginji narodov sovražno. Nemčija pa še ni pristopila, ker se boji člena 16. pogodbe Zveze narodov, po kojem bi morala tujim vojaškim četam dovoliti prehod skozi svojo državo. Recimo, da bi nastal spor med

Nemčijo in Poljsko ter bi nastala med Poljsko in Nemčijo vojna, za katero bi odgovornost padla na Nemčijo, bi po tej pogodbi morala Nemčija dovoliti Franciji, ki je zaveznica Poljske, da smejo francoski vojaki marširati ter se voziti skozi Nemčijo, da pridejo Poljski na pomoč.

Govor francoskega ministrskega predsednika.

Na zasedanju sveta Zveze sta govorila francoski ministrski predsednik Painleve in angleški zunanji minister Chamberlain. Ta dva govora sta bila pričakovana z največjo radovednostjo ter poslušana z največjim zanimanjem. Povedal pa ni ničesar novega ne eden ne drugi, marveč sta nam zopet protolmačila znano stališče vsak svoje države.

Painleve je največjo važnost polagal na vprašanje varnosti in sigurnosti. Francozom je nemški strah vedno pred očmi, najsi spijo ali bedijo. Kaj bo, ako se Nemčija zopet dvigne, da obračuna s Francijo? To vprašanje venomer razburja Francoze.

Painleve je ves svoj govor, ki ga je imel v Ženevi 7. septembra, zasnoval okoli tega vprašanja. Hvalil je takozvani ženevski protokol, ki ga je Zveza narodov sprejela lansko leto in ki bi v istimi onemogočal vsako vojno. Toda ta protokol ni bil sprejet od vseh merodajnih držav, zlasti se mu je protivila ter se mu še zdaj protivi Anglija. Painleve je izjavil, da se Francija še zdaj zavzema za ženevski protokol. Ker pa še ni upanja, da bi vse države sprejele na se obveznosti tega vseobčnega protokola, se mora Francija zadovoljiti z varnostnimi pogodbami, ki jih sklepa s poedinimi državami.

V glavnem gre za varnostno pogodbo med Nemčijo na eni strani ter na drugi strani med Francijo, koji se v tem vprašanju pridružujeta Anglija in Belgija. Ta pogodba, ki hoče vse spore, ki bi se mogli pojaviti med Nemčijo in Francijo podvreči kakšnemu nepristranskemu razsodišču ter tako prepriča vsak oboroženi spopad, je sedaj v razpravi. Upravičena je nada, da bo ta pogodba, ki bi bila največjega pomena za ohranitev miru v Evropi, ker bi odpravila nevarnost vojne med dvema največjima dosedanjima neprijateljima, med Francosko in Nemčijo, kmalu sprejeta. Nemčija se toliko ne protivi priznanju njenih državnih mej proti Franciji, kakor jih je določila versalska mirovna pogodba, kolikor se protivi, da bi priznala državne meje poljske države. Te meje pa je v posebni pogodbi zjamčila Poljski Francija. Tako se hoče mir v Evropi povezati z raznimi takimi pogodbami, kakor s členi sklenjene verige. Kaj pa če eden ali nekaj členov te verige popusti?

Govor angleškega zunanjega ministra.

Angleži promatrajo zjamčenje miru v Evropi z drugega stališča. Dočim stavlajo Francozi iz prej označenega razloga vprašanje varnosti na prvo mesto, Angleži pomikajo na prvo mesto vprašanje vojaške oboroženosti. To je storil angleški zunanji minister Chamberlain v svojem govoru v Ženevi dne 10. septembra. Za Angleže je največje jamstvo miru v tem, da se vse države čim največ, in to do zadnje možnosti razorožijo. Praktični Angleži dobro vedo iz izkušnje, ki so jo napravili z veliko oboroženostjo Evrope pred svetovno vojno, da se kanon, ki je pripravljen in nabasan, kar rad sproži ter da sproženemu zopet rad odgovori njegov tovariš v drugi državi. V tem je trajna nevarnost vojne. S praktičnimi Angleži se strinjajo še bolj praktični Amerikanci in zato je sedaj ob zasedanju sveta Zveze narodov predsednik Zedinjenih držav Coolidge (Kulič) izrazil željo, da bi se pozvala druga razorožitvena konferenca, in sicer pod vodstvom Zveze narodov.

Tako sta oba ministra, francoski in angleški, v svojih govorih protolmačila stanje, v katerem se sedaj nahaja vprašanje miru, in pokazala smernice do rešitve tega velepomembnega vprašanja.

Mosulsko vprašanje.

V podrobnih vprašanjih, ki so bila predložena Zvezi narodov v odločitev, pa Zveza ni imela tako srečnih rok. To velja predvsem o takozvanem mosulskem vprašanju. Mosul je mesto v nekdanji Mezopotamiji (medrečje med rekama Evfrat in Tigris) ter leži ob reki Tigris. Mosulsko ozemlje je za Angleže velikega pomena zavoljo bogatih petrolejskih vrelcev, ki jih ima. Zato hočejo Angleži to ozemlje pridržati za sebe, to je za državo Irak, ki se nahaja pod njihovo nadoblastjo. Turki pa nočejo o tem nič slišati, marveč zahtevajo Mosul za svojo državo. Ta spor, ki bi mogel dovesti do vojne med Anglijo in Turčijo, je predložen Zvezi narodov, ki si pa ga ne upa rešiti, ker nima avtoritete (ugleda in moči), da bi prisilila Turčijo, kamoli Anglijo, da sprejme njeno odločitev.

Avstrijsko vprašanje.

Istotako je ostalo nerešeno vprašanje mednarodne kontrole nad Avstrijo. Ta država sama iz sebe nima dovolj življenjske moči. Zato se je zatekla k Zvezi narodov, ki ji je prišla na pomoč z velikim posojilom, ki so ga Avstriji dale razne vesile in tudi druge države. Zato pa je Avstrija morala dovoliti, da njeno državno gospodarstvo nadzira mednarodni kontrolor v osebi gospoda Zimmermanna. To jerobstvo Avstrijcem ni po godu in zato so se obrnili na Zvezo narodov, da to mednarodno kontrolo po njenem skoro triletnejem trajanju

LISTEK.

Zgodbe napoleonskega vojaka.

Francoski spisal Erckmann-Chatrian; preložil Al. B.

25

Ti ulani so bili Poljaki, najljubejši vojaki, kar sem jih kedaj videl, in naši pravi bratje in prijatelji. V nevarnosti niso izpremenili svojega mišljenja in nam žrtvovali vse do zadnje kapljice krvi.

To pot so nas torej Poljaki še rešili. Videč jih prodirati ponosno in hrabro, smo povsod udrli iz hiš, z bodali planili na Avstrijce in jih vrgli nazaj v jarke. Sedaj se nam je sicer ponujala zmaga, a treba je bilo misliti na umik, ker si je sovražnik že osvajal Lipsko. Hallska in grimmaška vrata so bila že zavzeta, Petrova in badenska vrata pa so sovražniku predali naši prijatelji Badenci in Saksonci. Vojaki, meščani in dijaki so že skozi okna streljali na nas.

Imeli smo samo še toliko časa, da smo se uredili in se umaknili po velikem drevoredu ob Pleissi. Tam so nas čakali ulani. Šli smo za njimi in ker so Avstrijci pritiskali za nami, so naskočili še enkrat, da jih potisnejo nazaj.

Divizija, ki se je bila od osem tisoč mož skrčila na petnajst sto, se je torej umaknila pred več kot petdeset tisoč sovražniki, a se je vendar še nekaterokrat obrnila in streljala nazaj na sovražnika.

Cedalje bolj smo se bližali mostu — s kakim veseljem, mi ni treba omenjati. Lahko pa ni bilo priti do njega, kajti preko vsega drevoreda se je z bližnjih cesta gnetlo toliko ljudstva peš in na konjih k prehodu, da je bila vsa ta množica kakor ena sama celota, ki se je počasi pomikala dalje s takim vpitjem in hruščem, da ga je bilo kljub streljanju slišati četr ure daleč. Gorje tistim, ki so bili na robu mostu! Popadali so v vodo in nihče se ni zmenil za to. Ljudi in tudi konje sredi množice je kar neslo naprej: še nog jim ni bilo treba premikati, tako so jih od zadaj po-

tiskali naprej . . . A kako naj pridemo na ono stran? Sovražnik je bil vsak hip bliže. Res da so bili postavili nekaj topov na obeh straneh mostu, da so obstreljevali drevored in nasproti ležečo glavno cesto. Tudi so še stale tu čete v lepem redu, da odbijejo prvi napad, toda Avstrijci, Prusi in Rusi so tudi imeli topove, da so obstreljevali most. Tisti, ki so krili umikanje drugih in so zadnji šli čez, so bili izpostavljeni vsem granatam, kroglam in kartečam. Vsakdo je to lahko uvidel, zato so hoteli vsi naenkrat preko.

Ko smo se bili približali mostu za dvesto do tristo korakov, mi je prišlo na misel, da bi planil med množico, da bi me nesla na ono stran. Stotnik Vidal, poročnik Bretonville in nekateri izmed starejših pa so rekli:

»Streljajte na vsakega, ki bo stopil iz vrste!«

Strašna usoda, ako je človek tako blizu, pa si mora misliti: »Tu moram ostati!«

Vse to se je zgodilo med enajsto in dvanajsto uro opoldne. Čeprav dočakam sto let, ne pozabim teh strašnih trenutkov. Streljanje iz pušk se je bližalo od desne in leve strani, že je nekaj krogel žvižgalo nad nami po zraku in iz hallskega predmestja so prodirali Prusi, pomešani z našimi vojaki. V bližini mosta je nastalo grozno vpitje: jezdeci so sabljali pešce, da si naredijo prostora, ti pa so jim vračali z bajoneti. Nastal je splošen, divji, nereden beg. Na vsak korak, ki ga je množica storila naprej, je kdo padel z mosta in hoteč se obdržati, potegnil za sabo še kakih pet ali šest drugih.

Ko je od trenutka do trenutka naraščala zmešnjava, vpitje, streljanje in pljuskanje tistih, ki so bili popadali v vodo, ko je ta prizor postala tako grozen, da že hušji ni mogel biti — kar naenkrat zabobni kot topovski strel in prvi lok mosta pade v vodo z vsemi, kar jih je bilo na njem: več sto nesrečnikov izgine v valovih, mnogo drugih pa padajoče kamenje rani, ubije in raztrga.

Neki saper ženijskega zbora je bil razstrelil most!

Ob tem pogledu se je razleglo od enega konca šetališča do drugega: »Izdajal!« — »Izgubljeni smo . . . izdani!« Druga je bilo slišati. Bil je to silen, grozen krik srda in obupa. Premagani od obupne jeze se nekateri zno-ve obrnejo proti sovražniku kot divje zveri, ki jim je od-

rezan umik in sedaj ne vidijo ničesar več in mislijo samo še na maščevanje. Drugi lomijo orožje ter nebo in zemljo delajo odgovorno za svojo nesrečo. Častniki in generali na konjih skačejo v vodo, da plavajoč dosežejo nasprotni breg. Mnogo vojakov jih posnema, skačejo v vodo in nimajo niti časa, da bi telečake pometali proč. Vse nas je naredila nore misel, da bi bili lahko prišli čez, a se moramo sedaj zadnji trenutek dati posekati . . . Pač sem bil prejšnji dan mrtvece videl plavati po Parthi, a to je bilo še vse bolj strašno: vsi ti nesrečniki so z groznim vpitjem z rokami in nogami bili okrog sebe in se oprijemali drug drugega — vsa reka jih je bila polna, na vrhu vode je bilo videti samo roke in glave.

Zdelo se je, da je ta hip izgubil pogum tudi stotnik Vidal, hladnokrvnen mož, ki nas je delal pokorne s svojo železno mirnostjo. S čudnim krotom je sunil sabljo v nožnico in rekel:

»Kar je, pa je — vsega je konec!«

Ko sem mu roko položil na ramo, me je nekako mehko pogledal.

»Kaj bi rad, fant?« je vprašal.

»Gospod stotnik«, sem odgovoril — ta hip se je namreč spomin vzbudil v meni — »štiri mesece sem tu v Lipskem ležal v bolnici, sem se večkrat kopal v Elsteri in vem za kraj, ki ni preglobok.«

»Kje je to?«

»Deset minut nad mostom.«

Takoj je izdril sabljo in zavpil s silnim glasom:

»Fantje, za mano, ti pa naprej!«

Zganil se je ves bataljon, ki je štel samo še dvesto mož. Ko je kakih sto drugih videlo, da odhajamo z odločnim korakom, so se nam pridružili, ne vedoč, kam gremo. Avstrijci so bili že na višini ob drevoredu; niže doli so se širili s plotovi eden od drugega ločeni vrtovi do Elstere. Poznal sem to pot, po kateri sva večkrat hodila s Zimmerom poleti, ko je bilo vse v najlepšem cvetju. Streljali so na nas, a mi se nismo več zmenili za to. Jaz sem prvi stopil v reko, za mano stotnik Vidal in potem paroma drugi. Voda nam je segala do ram, ker je bila narastla zaradi jesenskega deževja, vendar smo srečni prišli čez. Nobeden ni utonil. Prišedši za drugi breg, smo imeli še

odpravi. Zveza pa je drugače odločila. Na zahtevo Angležev se je v Zvezi sklenilo, da ta mednarodna kontrola v omiljeni obliki se ostane, drugo leto poleti bo menda prišel čas, ko se v celoti odstrani. Tako so Avstrijci nekoliko nezadovoljni z Zvezo narodov zavoljo mednarodne kontrole, ki se ni odpravila, Turki pa zavoljo mosulskega vprašanja, ki bo svetilo ne njim, marveč Angležem.

Obramba narodnih manjšin.

Zveza narodov ima tudi veliko nalogo, da čuva nad narodnostnimi manjšinami v poedinah državah, da se jim ne godijo kakšne krivice. V tem oziru pa Zveza še ni storila svojih velikih dolžnosti, ki ji pripadajo. Zvezi ne more biti neznano, kako na primer postopajo Italijani s Slovenci in Hrvati, ki so podvrženi italijanski državi, in kako postopajo Nemci s tistimi koroškimi Slovenci, ki so državljani avstrijske države. Kljub temu Zveza še ni nič storila v obrambo teh Slovencev in Hrvatov. Mi smo toliko nepristranski, da priznamo, da tudi naša država dosedaj v Zenevi še ni podvzela dovolj energičnih korakov za obrambo Slovencev in Hrvatov v Italiji in Avstriji. V letošnji delegaciji, ki zastopa našo državo v Zenevi, se tudi nahaja g. Stjepan Radić. Bomo videli, kaj bo ta mož storil v narodno zaščito Hrvatov in Slovencev, ki živijo v tujih državah?

Priveditve.

DELAVSKI DAN V MARIBORU.

Ko je začel socializem med delavstvom širiti svoje ideje, s katerimi je skušal delavce ne toliko osvoboditi kapitalističnih spon, kakor odtujiti veri v Boga, je med prvimi opozoril na nevarnost brezverskega socializma tedanjemu papežu Leon XIII. S svojo znamenito okrožnico o delavskem vprašanju je pravzaprav on ustanovitelj krščanskega socializma, ki se nahaja zdaj po vseh krščanskih državah na zmagovitem pohodu ter povsod izpodirva brezverski socializem, ki je delavca dosedaj samo sepleparil z raznimi lepimi gesli, ničesar pa še ni storil za zboljšanje njegovega položaja. Krščansko-socialni pokret, katerega je med Slovenci pričel širiti nepozabni dr. Krek, si pridobiva vedno več tal med našim ljudstvom in dokaz njegove moči sta bila tudi zadnja delavska dneva v Mariboru dne 7. in 8. septembra 1925. Privedila ju je za delavstvo na bivšem Štajerskem podružnica Jugoslovanske strokovne zveze v Mariboru.

Prvi dan je bil namenjen kmetškemu delavstvu, pred vsem viničarjem. Vršila so se tri predavanja in sicer je predaval gospod narodni poslanec Franjo Žebot o viničarskem vprašanju, g. Stabej o delavski zakonodaji in g. Semenič, tajnik JSZ, o praktični izvedbi organizacije. Posebno podučno je bilo predavanje g. poslanca Žebota. Podal je zgodovino viničarskega stanu ter orisal njegov bedni položaj, katerega občutijo posebno takozvani gospodski viničarji, in obdeluje vinograde mestne gospode. Kot sliko razmerja, ki bi moralo vladati med viničarjem in njegovim gospodarjem, je navedel praktični zgled iz župnije Jarenina, kjer pri neki ugledni tamošnji kmetški hiši smatrajo viničarje za člane družine ter delijo z njimi skupno žalost in veselje. Zato pa služi ena viničarska rodbina pri tej hiši že nad 100 let. Tako družinsko občestvo bi moralo vladati pri vseh gospodarjih med njimi in viničarji.

Zvečer dne 7. t. m. se je vršil v dvorani Zadrúžne gospodarske banke pozdravni večer, katerega se je udeležil

med drugimi tudi voditelj SLS dr. Anton Korošec in mariborski župan g. dr. Leskovar. Dr. Korošec je pozdravil navzoče delavce v daljšem govoru ter jih pozival na izobraževalno delo v svojih vrstah, da bo postalo delavstvo močno tudi v omiki in prosveti. V imenu občine je pozdravil navzoče g. župan dr. Leskovar, v imenu Prosvetne zveze g. prof. Ivan Prijatelj in v imenu JSZ g. Gajšek iz Ljubljane.

Naslednji dan, na praznik, dne 8. t. m., se je vršilo glavno zborovanje. Dvorana Zadrúžne gospodarske banke je bila natlačeno polna udeležencev; bilo jih je 600 do 700. Kot prvi govornik je nastopil dr. Korošec. V krasnem govoru je razvijal misli o delavski stanovski kulturi. Poslušalci so njegova izvajanja burno odobraval. Za njim je govoril g. dr. Veble o delavski družini in domu. — Popoldan se je zborovanje nadaljevalo. Govorila sta tajnik SLS g. Marko Kranjc o delavskih voditeljih in g. dr. Jeraj o delavski prosveti.

Vsa predavanja so bila zamišljena tako, da so nudila udeležencem nekaj pregled vseh vprašanj, ki morajo delavca zanimati ter ga usposobiti v boju za njegov gospodarski in kulturni napredek.

Strokovna zveza, ki je delavski dan priredila, je lahko zadovoljna z doseženim uspehom.

Veličastni orlovski praznik v Petrovčah. Nikdar se v Petrovčah, v tem lepem biseru divne slovenske Savinjske doline, še ni zbralo ljudstva v takem številu, kakor na praznik Male Gospojnice dne 8. t. m. Ta dan si je naša katoliško misleča mladina zbrala za svoj praznik, praznik vzvišene ideje slovenskega orlovstva. Toda ne samo mladina, ta dan je manifestirala s to mladino cela Savinjska dolina, manifestirala slovenski oče, dobro čuteča mati od blizu in daleč z onimi, ki stojijo v naših vrstah za križ zlata in svobodo zlato. Ponosna je na to dejstvo naša mladina, ponosen vsak oče na ta cvet slovenskega naroda, ki se zbira v strumnih vrstah pod peruti in zastavo slovenskega Orla. Že vse predpriprave za ta dan so kazale, da obeta biti prireditve tudi na zunaj izraz vzajemnega dela med prišči naše misli. Po vsem trudopolnem delu je napočil krasni dan. Že po prihodu jutranjih vlakov so se začele zbirati pred kolodvorom in na trgu pred cerkvijo številne množice ljudstva, ki so nalik valovju drvele z vozovi, peš, na konjih in z vlaki. Orli v krojih, na čelu jim konjenica, so hiteli na kolodvor sprejet in pozdravit novodošle goste od blizu in daleč. Na to se je razvil sprevod po vasi. Ob zvokih godbe iz Radeč se je pomikal sprevod proti cerkvi. Ob pol 9. uri se je vršila slovesna sv. maša za udeležence. Po sv. maši se je sprevod razvil proti lepo okrašenemu telovadišču v Dobrišivasi, kjer se je vršila skušnja. Popoldan ob pol treh je brat Uršič v imenu pripravljalnega odbora otvoril oficijelni del priveditve, nakar se je pričela javna telovadba. Nastopili so člani, članice ter ženski in moški naraščaj, ki so z največjo točnostjo in preciznostjo izvajali posamezne vaje telovadnega sporeda. Posebno nastop 120 uniformiranih Orličev je bil spremljan z burnim aplavzem. Istotako so žele posebno priznanje članice s svojimi simboličnimi vajami, kakor tudi orodni telovadci. Nad vse ganljiv je bil rajalni pohod članov in članic, med katerim se je vršil tabor. Ljudski tabor je kot predsednik pripravljalnega odbora in predsednik celjske orlovske srenje otvoril brat Josip Uršič, ki je v kratkih potezah orisal pot, ki nas vodi do vzvišenih skupnih ciljev. V tem boju za križ in svobodo se mora zlomiti vsako tudi najhujše orožje naših nasprotnikov, ker naša mladina v tem boju ni osamljena, za nami je Bog in mi smo kladivo, kladivo v rokah

Boga. Za njim je povzel besedo brat dr. Hodžar, ki je v imenu Jugoslovanskega kluba pozdravil zbrano članstvo in mnogobrojno navzoče občinstvo. S svojim navduševalnim govorom je povdarjal temeljna načela Orla ter jih pozival, da se vstrajno in dosledno držijo vzvišenih nauk, ki so podlaga njihovi organizaciji. Kakor naši predniki in cel naš narod živi po načelih Krista, tako naj mladina, ta steber in cvet slovenskega naroda stoji vedno na braniku za vero naših pradedov. Vse naše delo, hotenje in stremenje je naj temeljni na naukih našega najvišjega voditelja, ker le takrat bomo deležni venca naše zmage. Mnogoštevilne množice ljudstva so govorniku burno pritrdjevale. Članice pa so oba govornika obsipavale s cvetjem. Telovadni nastop je zaključila lepo sestavljena zaključna skupina. Nato se je razvila prosta zabava, ki je bila po svojem vzornem in najlepšem poteku dokaz pravega in poštenega veselja. Ob 8. uri se je prireditve oficijelno zaključila.

Dobrodela loterija Dijaškega podpomenega društva. Velike važnosti za slovenski narod je vprašanje našega izobraženstva. Zato je treba skrbeti za to, da se čimveč našim dijakom omogoči študiranje na srednji in visoki šoli. Namen to doseči pa ima pred vsem Dijaško podporno društvo v Ljubljani, za skrbi za hrano in denarno podporo našega dijaštva. Pod pokroviteljstvom obeh slovenskih školfov se je letos začela obširnejša akcija v ta namen in sicer v obliki efektne loterije. Prireditveni odbor, obstoječ iz najuglednejših naših predstavnikov, je akcijo spretno zasnoval in sedaj se že vrši razprodaja srečk po celi Sloveniji. Prosimo naše prijatelje, da razprodajalce prijazno sprejmejo ter z nakupom ene srečke prispevajo za sklad. Cena srečke je 10 dinarjev. — Loterija ima nad 1000 bogatih dobitkov, med njimi avto, konja s kočijo, sobno opravo, kuhinjsko opravo in opremo, slamoreznicno, kolo, radio-aparat, obleke itd. Kdor želi kupiti ali razprodajati te srečke, pa jih še ni imel prilike dobiti, naj se obrne naravnost na Dijaško podporno društvo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 5. Na dopisnici naj navede naslov in koliko srečk da želi. Prodajalci srečk dobijo 10% provizijo. V Mariboru daje vsa pojasnila g. I. Voršič (orlovska pisarna), v Celju pa g. R. Drobne.

Kdor rad pogače je, naj pride v nedeljo, dne 4. oktobra (v slučaju slabega vremena po dne 11. oktobra), k Sv. Juriju ob Ščavnici na veliko tombolo Bralnega društva, ki jo priredi v korist svoji knjižnici. Med številnimi dobitki se nahaja namreč več velikih vreč pšenice. Predprodaja srečk po trgovinah.

Srečolov za nove zvone v Šmartnem na Pohorju, ki je moral biti lansko jesen preložen, se bo zanesljivo ob vsakem vremenu vršil v nedeljo, dne 20. septembra, po poznih sv. maši. Dobitkov je zelo veliko in prav lepih, kakor: telček, sodček vina, mnogo ovc in jagnjet ter perutnine, raznega orodja in potrebščin za kmetovalce, posoda, smreke in razni les, drva, škafi, košare, železni izdelki itd. Vabljeni vsi sosedi! Kart po 5 dinarjev je še dosti dobiti. Sreča Vas čaka in vabi!

Da se Rupnikov hlapec Tone in Briskova Jerica rada vidita, to ve že vsakdo v naši vasi. Tone sicer ni napačen fant, le da kljub svoji pridnosti fuma denarnih sredstev, ki bi mu omogočile vpostavitve lastnega ognjišča. Jerica je že davno slovesno zatrljeval, da hoče štediti in s prihranki kupiti vsj skromno pohištvo. V jeseni ji je rekel, da ga naj počaka do predpusta, tedaj jo popelje pred oltar. No, prišel je predpust, Velika noč, za pomladjo lepó poletje in Tone je še vedno Rupnikov hlapec in Jerica Rupnikova dninarica. »Nič več Te ne čakam, če do jeseni ne izpolniš dane obljube«, mu je zagrozila. Ta svarični glas bodoče življenske družice si je vzel Tone zelo k sr-

skoraj vsi svoje puške. Marširali smo kar naravnost čez polje. Nekaj dalje naprej smo prišli do majhnega lesenega mostu, ki je držal v Schleussig, odtod pa smo krenili proti Lindenauu.

Molče smo korakali dalje. Zdajindaj smo se ozrti nazaj v daljavo na drug o stran Elstere in smo opazovali bitko, ki se je še vedno bila po lipskih ulicah. Še dolgo je odmevalo za nami divje vpitje in votlo bobnenje streljanja. Šele proti drugi uri, ko smo videli velikansko premikanje met, topov in bagažnih vozov, ki se je vlekel proti Erfurtu, kakor daleč je segalo oko, s ose nam ti glasovi zlihi v drdranje vozov in topov.

XXI.

Doslej sem pripovedoval o velikih vojnih dogodivščinah, o bitkah, ki so bile slavne za Francijo kljub našim napakam in naši nesreči. Ako smo se sami — po eden proti dvema in večkrat proti trem — vojskovali proti vsem evropskim narodom in smo nazadnje podlegli ne toliko njih pogumu in zmornosti, ampak izdajstvu in številu, potem bi ne bilo prav zardevati nad takim porazom, zmagovalci pa bi imeli še manj prav, ako bi bili na to ponosni. Velikosti naroda ali vojske ne dela število, ampak hrabrost. Tako si mislim v svojem priprostem srcu in upam, da bodo tako mislili po vseh deželah sveta ljudje, ki imajo kaj srca in pameti.

Sedaj pa moram pripovedovati o bednem in napor-nem umikanju, in prav to, se mi zdi, je najbolj mučno.

Pravijo, da zaupanje človeka naredi močnega. Res je to, posebno kar se tiče Francozov. Dokler gredo naprej, dokler zaupajo v zmago, toliko časa so združeni kakor prsti ene roke, toliko časa je volja poveljnikov zakon za vse. Vsi čutijo, da je gotov uspeh samo v disciplini. Čim pa so prisiljeni umikati se, gleda vsak samo nase in se ne zmeni več za poveljnika. Potem se ti ponosni možje, ki so šli smejoč se v boj proti sovražniku, razkrope posamezno ali v manjših skupinah na desno in na levo. Tisti, ki so sicer trepetali pred njim, se ojunajo. Od početka prodirajo boječe, ko pa vidijo, da jim ni škode, postanejo predrzni in prevzetni. Po trje in po štirje se lotevajo zaostalih, da jih

uničajo, kakor pozimi vrani napadajo ubogega, onemolega konja, kateremu bi si na pol ure daleč ne upali pogledati v oči, dokler je bil še na nogah.

Vse to sem sam doživel . . . Videl sem berače in podobne kozake, v curje oblečene in s staro, ovoljeno kosmato kápo na glavi, razcapance, polne rane, ki si nikdar niso počesali brade, ki so brez sedla in z vrvo namesto stremen sedeli na starih, zaršavih kljusetih in so imeli za streljanje staro zarjavelo pištolo in namesto sulice dolg žebelj na koncu droga — videl sem, kako vam je tak potepin, podoben staremu, plesnivemu židu, ustavil po deset, petnajst, celo dvajset vojakov in jih odgnal kakor čredo ovc!

Potem pa še kmetje, tisti dolgi zaspanci, ki so nekaj mesecev poprej že trepetali, samo če jih je človek strani pogledal — videl sem, kako so ošabno in prevzetno ravnali s starimi vojaki, kirasirji, topničarji, španskimi dragoncji, z ljudmi, ki bi jih bilo lahko s pestjo ubili. Slišal sem, kako so trdili takrat, ko je po vsej okolici dišalo po peki, da nimajo kruha naprodaj in da nimajo niti vina niti piva, dočim je bilo od vseh strani slišati zvenketanje kozarcev. A nihče si jih ni upal prijeti in jim pokazati, tem lovopom, ki so se posmehevali našemu umikanju, ker nismo bili več združeni, ker je vsak marširal, kakor se mu je zdelo, ker nismo več pripoznavali poveljnikov in smo bili brez discipline.

Vrhu tega glad, pomanjkanje, silni napor in bolezn — vse naenkrat je prišlo čez nas. Nebo je bilo sivo kot svinec, neprestano je lilo kot iz golide in jesenski veter nas je stresal. Koliko jih je bilo med ubogimi rekruti, ki so bili še brez brade in tako shujšani, da se je skoro skozi nje videlo, koliko teh siromakov je moglo prenašati take težave? Na tisoče in tisoče jih je poginilo — ob cestah je bilo videti same mrtvece. Grozna bolezen, ki so jo imenovali tifus, nas je spremljevala povsod. Nekateri pravijo, da je bila to nekaka kuga, katero so povzročali mrličji, ki jih niso pokopavali dovolj globoko, drugi pa, da ji je vzrok preveliko trpljenje in pomanjkanje, kar presega človeške moči — kaj je res, ne vem, a elzaske in lotringijske vasi, v katere smo zanesli tifus, bodo vedno mislile na to: izmed sto bolnikov jih je ozdravelo komaj deset do dvainajst!

Ko pa že moram nadaljevati te žalostne doživljaje, naj še povem, da smo 19. oktobra prenočili v Lützenau, kjer so se polki zopet uredili, kakor so se mogli. Drugi dan smo morali že hnevsega da na pohodu proti Weissenfelsu streljati na Vestfalcane, ki so nas zasledovali do vasi Gergisch. 22. smo prenočili na erfurtskem polju, kjer so nam dali nove čevlje in obleko. Tam se je kakih pet ali šest razkropljenih stotinj zopet združilo z našim bataljonom. Bili so skoro sami novinci, ki niso imeli drugega kot golo življenje. Nove obleke so nam bile dosti preširoke, ticali smo v njih kakor v stražnih hišicah, a njih blagodejno toploto smo čutili vendarle; zdelo se nam je, da znova oživljamo.

Že 22. smo morali zopet naprej in smo naslednje dni marširali mimo Gothe, Teutlebena, Eisenacha in Salmünstra. Kozaki na svojih malih, suhih kljusetih so prežali na nas. Nekaj hužarjev jih je preplašilo; razkropili so se kakor tatovi, a so se kmalu zopet vrnil.

Mnogo izmed naših tovarišev je imelo to navado, da so šli plenit zvečer, ko smo taborili. Včasih so res kaj dobili, a drugi dan jih je vedno nekaj manjkalo pri pozivu. Zato so straže dobile povelje, naj streljajo na vsakega, ki bi šel iz tabora.

Mene je ves čas, odkar smo bili odšli izpred Lipskega, tresla mrzlica. Bilo je čedalje hujše, stresalo me je noč in dan. Tako sem že oslabil, da sem zjutraj komaj mogel vstati k marširanju. Cebedej me je pogledoval mračnega obraza in je včasih rekel:

»Le pogum, Jože! Nazadnje vendarle pridemo domov!«

Te besede so me vzpodbodile. Čutil sem, kako mi je topla kri zalila obraz.

»Seveda pridemo domov«, sem rekel vesel. »Domovino moram zopet videti!«

A sem pričel jokati. Cebedej je nosil moj telečak. Če sem bil truden, je rekel:

»Nasloni se mi na roko . . . Saj smo zdaj vsak dan bliže doma, Jože . . . Se petnajst dnevni pohodov, kaj pa je to?«

(Dalje prihodnjič.)

cu. Začel je preudarjati, kako priti do sredstev, ki bi mu omogočile stopiti v baje tako slaček zakonski jarem. Ko je v nedeljo čital pri cerkvi velik lepak, da priredi Katol. prosvetno društvo v Sv. Petru pod Sv. gorami veliko, izredno dragoceno loterijo z 250 dobitki v vrednosti 50 tisoč dinarjev in da stane ena srečka samo 5 dinarjev, se mu je hipoma posvetila v glavi prijetna misel: »Kaj ko bi tudi ti, Tone, kupil nekaj srečk? mogoče boš ravno ti tako srečen, da zadeneš glavni dobiček, ki obstoji iz finoizdelanega pohištva, krasno politiranega iz črešnjevlega lesa in bojega vrednost se ceni do 10.000 dinarjev.« In Tone ni bil nemaren, temveč kupil za vse svoje prihranke še isti dan lepo število srečk, samo 5 dinarjev je obdržal, da si preskrbi zanje pratiko, v kateri bo štel dneve do 8. decembra, ko se bo vršilo žrebanje. Koj popoldne po večernicah jo je mahnil za vasjo k Jerici. Trikrat je zaukal pod njenim oknom, da so se stresle šipe kot ob potresu. In Tone je razlagal Jerici na dolgo in široko, kako je ukrenil, da pride do potrebnega pohištva. Mogoče bo celo tako srečen, da bo zadel polovnjak vina, ki ga bo hranil za svatbo, mogoče pitano svinjo, kladro drv ali balo finega platna, ali celo šivalni stroj »Singer« za Jerico. Jerici so se iskriale solze v očeh, solze hvaležnosti. Sklenila je, da tudi ona kupi nekaj srečk, saj toliko ima prihrankov. In ko ji je pravil, da je med mnogimi dobitki tudi vreča 20 kg fine kave, nadalje bicikl, zaboj mila »Zlatorog«, svilene rute itd., ji je kar sapo zaprlo. Še spati ni mogla tisti večer in menda ne bo več vseskozi do 8. decembra, ko bo žreb odločil o njeni bodočnosti. — In vi, dragi čitatelji? Ali vam se ni vzbudila želja, da tudi vi kupite nekaj srečk? No, to lahko storite! Pišite samo na loterijski odbor Katol. prosvetnega društva v Sv. Petru pod Sv. gorami in priljužite tolikokrat po 5 dinarjev, koliko srečk si želite. Sreča vas išče!

Sv. križ pri Mariboru. Ko se je v našem časopisju omenjalo, da nameravajo naš hrib dne 10. t. m. preplaviti trume Mariborčanov in okoličanov, da se udeležijo političnega shoda poslanca Franjo Žebota, popoldne pa prireditve domačega bralnega društva, bo gotovo marsikateri naročnik »Slovenskega Gospodarja« radoveden, kako se je v resnici nameravani program izvršil. Resnici na ljubo bodi omenjeno, da se Maribor ni izkazal in sicer iz strahu pred mehkim potom, oziroma blatom, ker vreme je bilo po deževnem prednevu prav lepo. Z žalostjo v srcu doznavamo, da se bližajo mrzli jesenski dnevi, ki dovoljuje meščanom izlete le v bližnjo okolico. Politični shod poslanca Žebota se je vršil na lepem križanskem glavnem trgu. Poslušalcev je bilo več sto. Bili so sploh vsi, ki so ta dan prihitali k Sv. Križu. Tistim, ki ležijo v prahu in pepelu pred vsako vlado, se je zdelo skoro nemogoče, da, nerazumljivo, kako bi mogel kdo kritizirati sedaj vladajočo stranke. Nekateri so se silno čudili, drugi pa jezili, ko je poslanec Žebot naglaševal, da je narodni blokaš dr. Pivko glasoval za sedanje visoke davke, češ, da Slovenci itak premalo plačujemo. Večinoma vsi zborovalci so bili mnenja, da se davki sicer morajo plačevati, pa v pravem razmerju, in da imajo naši poslanci popolnoma prav, da stojijo v opoziciji, ker enkrat mora priti tudi poštenost in pravičnost do besede. Našim poslancem se je izrekla popolna zaupnica za nesebično in neustrašeno delovanje v prid našega naroda. — Pri popoldanski prireditvi bralnega društva nastopili najprej domači igralci v igri »Na dan sodbe.« Bili so to sami domači kmečki fantje in dekleta, velika večina šele prvič na odr. Svoje vloge so rešili vsi brez napake, posebno učinkovit je pa bil njihov nastop zato, ker so bili izborno maskirani, za kar priznanje g. režiserju, ki ni pozabil nobene malenkosti, samo da bi bil uspeh na odr. gotov. Za svoj trud je prejel popolno zadoščenje v tem, ker so igralci nastopali brezhibno, nekateri, kakor n. pr. Anton Cestnik, Marta, logar, sodnik s svojim osebjem ter gozdni prebivalci v svojih originalnih kostumih naravnost dovršeno, tako da je bilo vse občinstvo ne le samo zadovoljno, ampak navdušeno nad to igro. Nastopili so potem igralci iz St. Jurija ob Pesnici z veseloigro »V Ljubljano jo dajmo!« Igralci so v igri nastopili tako, kakor so jo razumevali. Ako bi jo vprizorili kakšni drugi igralci in če bi režiser bil črtal nekatere prizore, ki so mogoče svoje dni zabavali liberalno malomeščansko inteligenco, dandanes pa ne vlečejo več, bi se še dala za silo igra prebaviti. Z uprizorjanjem nekaterih prizorov te igre, kakor so nastopili naši sosedje pri nas, se absolutno ne strinjamo in zato svetujemo vsem, ki so merodajni pri izbiranju in vežbanju oderskih prireditev, da v prihodnje ne pobirajo takih reči, ki se nikakor ne strinjajo s programom naših društev. Kar je bilo resnih ljudi v dvorani, so vsi s težkim srcem gledali vprizoritev gotovih prizorov, ki so mladino naravnost pohujševali. Naši odri nimajo namena ljudi pohujševati, ampak vzgajati! Ako se bomo držali tega načela, bomo vedno zadeli pravo struno. Te besede smo bili prisiljeni priobčiti, ker bi bilo škoda, če bi svoje dobre moči zgubivali in trafil v nepravilnem razumevanju in izvrševanju programa katoliških prosvetnih društev.

Proslava 15letnice blagoslovitve Slovenskega doma v St. Ilju v Slov. gor. Dne 8. t. m., na praznik, so proslavili šentiljčani spominski dan, ko so pred 15 leti blagoslovili svoj »Slovenski dom.« V proslavo je priredil domači Orel veselico z zanimivim sporedom. V raznih točkah so nastopili Orli in Orlič, domači pevski zbor je zapel več pesmi, nato pa se je vršila tombola s krasnimi dobitki. Za zabavo je skrbela godba Katoliške Omladine iz Maribora. Slavnostni govor je v spomin 15letnice govoril č. g. župnik Ewald Vračko, ki je z njemu lastno ognjevitostjo orisal boj in zmago šentiljčanov za rodni jezik, vero in dom. Višek njegovega govora je bil: Da. Vera v Boga in zaupanje v Marijo je rešila St. Ilj Bog je čuval to narodno postojanko, da je niso premagali številni sovragi!

Sv. Trojica v Slov. gor. Proslava 50letnega obstoja ga silnega društva se je vršila slovesno. Temu se imamo zahvaliti lepemu vremenu, kakor tudi vsem onim, kateri so

sodelovali v povzdigo proslave. Najprej smo dolžni zahvalo našemu č. g. župniku, kateri je mnogo storil za povzdigo naše slavnosti. Lepa hvala tudi vsem v naši občini, kateri so na katerikoli način sodelovali. Nadalje vsem onim, ki so nas podpirali gmotno, oziroma z dobitki. To so bili tudi zvesti šentlenarčani in celo Mariborčani. Tudi udeležba veslice je bila številna. Hvala vsem, kateri so jo posetili iz bližnje in daljne okolice. Vsestransko še enkrat iskrena hvala! — Odbor.

K Sv. Barbari v Haloze naredijo izlet Orli od Sv. Marjete niže Ptuj v nedeljo, dne 20. t. m. Ob pol desetih se udeležijo z godbo in zastavo na čelu službe božje, popoldne večernic in takoj po večernicah bo javen telovadni nastop na vrtu gospe Rajharjeve. Sodeluje domača barbarska godba na pihala. Vsi prijatelji poštene zabave, prav posebno mladina, pa tudi iz sosednih žup, iskreno vabljeno Bog živ!

Velika Nedelja. Tukajšnje kat. izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 27. t. m., ob treh popoldne koncert v prostorih tamošnje graščine. Sodelujeta domači pevski zbor in godba na pihala. Na sporedu je več glasbenih in pevskih točk. Ker je ta prireditev prva te vrste pri Veliki Nedelji in je čisti dobiček namenjen za nabavo novih knjig, zato vabimo vse domačine in sosede, da se tega koncerta množestveno udeležite. Za okrepljena bo preskrbljeno. V slučaju deževnega vremena se prireditev preloži za en teden. — Splošno z veseljem opazujemo, da naša velikonedeljska katoliška društva v zadnjem času živahno delujejo. Preteklo nedeljo, dne 6. t. m., so nam naši Orli priskrbeli pošteno zabavo z vprizoritvijo gledališke predstave »Moč uniforme.« Sedaj pa se že sliši, da nas hočejo naše vrle in pridne Orlice v kratkem razveseliti z novo igro »Roka božja.« Bomo videli in v »Slovenskem Gospodarju« točno poročali.

Blagoslovitev Katoliškega doma v Ljutomeru. Lep dan je bil 8. september. Prejšnji dan je sicer lilo z neba kakor iz škafa in zdelo se je, kakor da se zatvornice dežja sploh ne mislijo zapreti. Pa naši fantje in dekleta se tudi naliva niso ustrašili in so kljub dežju ves dan neumorno krasili slavnostne prostore. Vrta dekleta so napletla toliko vencev, da so Dom kar zakrili. Proti večeru pa se je nebo zjasnilo in drugi dan je bilo tako lepo vreme, da si boljšega nismo mogli želeli. Že na vse zgodaj so se začele zbirati množice. Z jutranjim vlakom so se pripeljali Orli in gosti iz Gor. Radgone, Sv. Jurija, Križevca. Tudi Orli iz Bogojnje pod vodstvom akademika Ign. Baše so prispeli. Na kolodvoru jih je sprejela godba, nakar so odkorakali k Društvenemu domu, kjer sta jih pozdravila predsednik pripravljalnega odbora, g. kaplan Ferik in v imenu okrožja brat Novak. Ob pol 10. so vsi z godbo odkorakali v cerkev, kjer je imel slovesno sv. opravilo mil. g. stolni dekan prelat dr. Iv. Tomazič. V cerkvenem govoru je povdarjal veliko važnost Društvenih domov za versko in umstveno vzgojo mladine in izrekel pomenljive besede, da se bodo sledovi današnjega slavja poznali tudi v večnosti, kjer se bo videlo, koliko mladeničem in dekletom so ravno Domovi ohranili poštenost in jih vzgojili v značajne kristjane. — Po slovesnem opravilu se je vršil pohod po trgu, nakar je gospod prelat ob asistenci 16 duhovnikov slovesno blagoslovil novi Društveni dom. — Po blagoslovitvi je imel z balkona slavnostni govor predsednik Prosvetne zveze dr. Josip Hohnjec. V svojem govoru je povdarjal veliki pomen Domov za krščansko prosveto in navduševal mladino, naj se pridno vzgaja v novem Društvenem domu. — Popoldne se je vršila javna telovadba Ljutomerskega Orla, pri kateri je sodelovalo celo okrožje. Bila je zelo dobro obiskana. Ljutomerski Orel je zopet pokazal, da njegove peruti še niso omahnile — nasprotno, da se vedno bolj razvija in stremi za vedno večjo izpopolnitvijo. Navzoče goste je pozdravil okrožni predsednik Drago Novak. Ob priliki blagoslovitve Katoliškega doma je došlo tudi veliko čestitk. Prvi je bil prevz. gospod škof dr. Karlin, ki je že večkrat z besedo in peresom bodril duhovništvo in ljudstvo, naj zida društvene domove. V pismu na gospoda župnika je sporočil, da bi se od srca rad odzval povabilu in blagoslovil sam Društveni dom, pa ga dolžnost veže na dom, ker je moral podeliti enemu izmed g. bogoslovcev dijakonat. Zato iz srca želi, da bi se slavnost lepo posrečila in bil bil Dom vedno žarišče in ognjišče navdušenih src za vero in dom. — Prelepe besede, ki jih bo Ljutomerska mladina vedno skušala po svojih močeh udeležiti! Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so pripomogli, da se je dogradil veličastni Društveni dom, pa tudi tistim, ki so pri blagoslovitvi zastavili svoje moči, da je tako lepo izpadla. Imajo sicer posamezne osebe prav posebne zasluge za dograditev Doma, ker so veliko žrtvovali, toda ne bomo jih imenovali, ker smo pričrli, da niso iskali s svojim trudom prazne časti, ampak so se trudili zato, da dobijo drugod neminljivo plačilo!

Konjice. V nedeljo, dne 20. t. m., proslavijo naše organizacije prvo obletnico otvoritve novega Katoliškega doma. Igrajo Jalenov »Dom«, ljudsko igro v štirih dejanjih, ki na tako pretresljiv način razkriva rane naših kmečkih domov, podaje pa tudi zdravila za njih zdravljenje, nastopi pevski zbor. Vsem znancem in prijateljem kličemo: Na veselo svidenje!

Frankolovo. Kmetijsko katoliško izobraževalno društvo na Frankolovem priredi v nedeljo, dne 20. t. m., popoldne po večernicah v Društvenem domu igro »Turški križ.« Pred igro in po igri zapoje pevski zbor več narodnih pesmi. Prijatelji poštene zabave se vabijo k prav obilni udeležbi!

Rajhenburg. Tukajšnji orlovski odsek obhaja v nedeljo, dne 27. t. m., 15letnico svojega obstoja. Dopoldne bo sv. maša za vse rajne člane odseka. Popoldne po večernicah bo pa telovadna akademija z raznovrstnimi in zani-

mivimi telovadnimi točkami članov in naraščaja, z delničarstvi in govornim. Nastopi tudi moški pevski zbor, Vsak prijatelj našega Orla bo gotovo posetil to našo slavnostno akademijo. Bog živ!

Dr. Korošec o sedanji vladi in njenih delih.

V nedeljo, 13. septembra je imel dr. Korošec v Ljubljani govor, v katerem je med drugim rekel sledeče:

Slovenska ljudska stranka ostane pri poštenu stari vsebini pojmov ter pravi: Kar se je dogodilo s Hrvatsko seljaško stranko, to ni sporazum, to je nasilje in kapitulacija. Mi ostanemo zvesti programu slovenskega naroda! Kdor hoče nas, mora upoštevati naš slovenski program.

Nikjer v zgodovini še nismo do danes čitali, da je katerikoli narod sprejel prisiljeno in primorano kapitulacijo z navdušenjem in odobravanjem, čeravno je takih slučajev v zgodovini dovolj. Želja po svobodi in samolastnem življenju ostane neizbrisljivo v srcih naroda. Srca in duše ne kapitulirajo. Zato smo tudi globoko prepričani, da je hrvatski narod ostal v svojem srcu isti, kakor je bil pred Radičevovo kapitulacijo in da si dalje želi v svoji duši pravega in bratskega sporazuma, o katerem je dosedaj govoril in za katerega se je boril.

Davidovičeva demokratska stranka se je dosedaj oprezno izogibala zahtevi po reviziji ustave. Sedaj pa, ko se nam hoče ubiti v glavo, da je kapitulacija »sporazum«, in da do drugega sporazuma sploh ne pride, je ta stranka odkrito in pošteno izjavila, da vztraja pri ideji velikega sporazuma med Slovenci, Hrvati in Srbi, ter da se v doseg tega cilja ne strši tudi revizije ustave. Ta stranka, ki v glavnem zastopa mišljenje srca srbskega naroda, vedno za svobodo zavzete Šumadije, bi imela po Radičevi kapitulaciji pač najmanj povoda še sedaj govoriti o sporazumni ureditvi države in o reviziji ustave, ako bi tudi ne bila istotako, kakor mi, globoko prepričana, da to, kar se je zgodilo med Radičem in Pašičem, ni še likvidacija hrvatskega in slovenskega vprašanja, ampak samo za kratko dobo trajajoči zastoj, katerega bodo prekinili novi dogodki v našem notranjem življenju ter oživel stare spore in stara vprašanja.

Ideja sporazuma ni pokopana. To je naše globoko prepričanje. Radičeva stranka jo je pač zaustavila na njenem zmagovitem pohodu, ubiti pa je ni mogla in je ne more, ker se ideje ne dajo ubijati, ako izvirajo iz notranjih ljudskih potreb in razmer. Zato bi pa bilo tudi napačno, ako bi mi sledili sirenskim glasovom, ki prihajajo na naše uho iz Slovenije in Beograda, da naj sledimo Radičevemu zgledu in se odrečemo svojemu slovenskemu programu. Toda mi bi s tem ne likvidirali vprašanje sporazuma, pač pa bi likvidirali svojo stranko. Ako tenkočutno poslušamo sirenske glasove, je našim prijateljem doma in ob Donavi več ležeče na tem, kakor pa za samo stvar sporazuma. Toda dokler bo naša stranka uživala zaupanje slovenskega naroda, ne bo nikdar grobokop njegovih potreb in želja. Način vladanja je ostal isti pod Pašič-Radičem, kakor je bil pod Pašič-Pribičevićem. Davčni vijak, ki se je navijal pod Pribičevićevim sodelovanjem, se z nemoteno silo nadaljuje tudi pod Radičevim sodelovanjem, ne samo proti obrtniku in trgovcu, ampak tudi proti kmetu, za katerega se je Radičeva stranka v prvi vrsti smatrala za poklicano, da ga rešuje. Nikdar ni eksekutor tako pogosto trkal na kmetova vrata, kakor v teh par mesecih Radičevega vladanja, nikdar se ni prisilna eksekucija zaradi neplačanih davkov izvajala v tako velikem številu in tako kruto, kakor sedaj, ko sedijo Radičevi zaupniki na ministrskih klopih. Doba Radičeve vlade se lahko imenuje doba kmetijskih eksekucij.

O narodni avtonomiji tudi sedanja vlada noče nič čuti, čeprav sedijo v njej radičevci, pač pa nam je na veliko obetala občinsko avtonomijo in avtonomijo okrajnih in pa okrožnih samouprav. Zopet same prazne obljube. Več kot polovica občin v naši državi ne uživa občinske avtonomije.

In najhujše mora to občutiti naša Ljubljana na svojem lastnem telesu. Kakšna občinska avtonomija je to, ki sme samo takrat živeti, ako je večina občinskega sveta politično v vsakokratnem vladnem taboru?!

Veliko slavospevov smo pa čuli tudi na okrajno in okrožno samoupravo, posebno, ko se je sprejemala sedanja ustava in se nas je tolažilo, da nam bodo te samouprave popolnoma nadomeščale avtonomijo za Slovenijo. Toda niti teh samouprav deloma noče, deloma se ne upa oživotvoriti nobena vidovdanska vlada. Noče, ker bi s tem trpelo dosedanje centralistično birokratično vladanje, ki je za hegemonijo vladajočega režima potrebno. Ne upa si, ker so te samouprave, kakor so zamišljene po sedanji zakonodaji, mrtvorjeno dete, ki nima nobene politične in nobene finančne zmožnosti za življenje.

Radič ima tukaj sedaj lepo nalogo, da prepriča svoje zaveznike, da je treba vse te samoupravne zakone kasirati, dati narodom od njih zahtevano avtonomijo, v kateri si bodo ustvarili z lastno sposobnostjo in uredili po lastni volji vse potrebne nižje organizirane samoupravne zajednice. Mi pa imamo zadoščenje, da so se tudi v tem oziru izpolnila naša prerokovanja in da je opravičena naša absolutna zahteva: nesposoben birokratičen centralizem je treba odstraniti, pokrajnam pa dati z ozirom na njih kulturni, gospodarski in politični zgodovinski razvoj: zakonodajno samoupravno organizacijo!

Kjer bi trebalo narodom dati svobode in samostoj-

nosti, da sami odločajo v svojih zadevah, tam tudi sedanje vladne stranke odrekajo. Pač pa so se vrgle na drugo polje, na katerem razvijajo veliko živahnost, na kulturno bojno polje. Ni nobenega dvoma in v tem oziru si ne smemo prikrivati resnice: pri nas se izvaja tih, pa sistematičen kulturni boj. Pribečevič ga je začel, Radič pa ga za Pribečevičem nadaljuje. In celo Pucelj se je s Prepeluhom vzdignil ter pristavil svoj piskrček k Radičevemu ognjišču, da bi skuhal tam strup za »klenikalizem«.

V meščanskih šolah se je polovico ur dosedaj za veronauk določenih kratkoma črtalo. Na učiteljskih se je iz četrtega letnika veronauk popolnoma vrgel ven. Humanistične srednje šole se ne odpravljajo morda iz pedagoških razlogov, ker ti ravno govorijo za nje, ampak, da se nas odtrga od zapadne krščanske kulture. V načrtih za nove šolske zakone ni poučevanje veronauka poverjeno cerkvam, ampak se laizira. Vse to je še zapuščina od Pribečeviča. Pričakovali smo od novega ministra, da bo napram cerkvam korektnější. Toda ukinitel je učiteljska katoliških redovnic na Hrvaškem in v Sloveniji, na podlagi baje ministrskega ukaza pa se onemogočuje v Sloveniji svobodni razvoj ljudskih šol katoliških redovnic.

Slovenski katoliški starši, mislim, da smem izjaviti, pa ne pustijo, da se odstranja verouk iz šol, niti ne pustijo, da se zapirajo učiteljska in onemogočujejo zasebne šole katoliških redovnic. Otroci niso last države, ampak last staršev, katerim se ne more odrekati vsaj ta pravica, da vzgajajo svojo deco, kakor sami spoznajo po svoji vesti za potrebno. Ta pravica je elementarna temeljna pravica roditeljev. Zato so katoliški starši globoko užaljeni, ako se jim celo v tem oziru skračujejo njihove pravice. Minister za prosveto naj bi raje smatral za svojo dolžnost, da odpravi s svojo šolsko politiko tisti sramotno veliki odstotek analfabetov, ki nas ponižuje pred celim kulturnim svetom. Katoliški starši pa bodo uporabili vsa zakonita sredstva, da se veronauk zopet vrne v šole in da pusti svobodno življenje zasebnih šol, ki v vsakem oziru odgovarjajo zakonskim predpisom. Slovenska ljudska stranka pa bo v tem boju staršem in cerkvi zvesto stala ob strani!

Kljub vsemu se nas ne loteva apatija. Nasprotno, mi trdno upamo, da bomo z doslednim delovanjem v doglednem času gotovo prišli do svojega cilja: to je: dati državi mir, in sicer s tem, da damo vsakemu narodu politično svobodo, dati stanovom možnost za existenco, za socialni in gospodarski napredek in razvoj, dati državi finančno politiko, dati narodom visoko splošno kulturo, dati državi tudi verski mir in versko strpljivost.

To je naša želja, naša železna volja in naš cilj! Prepričan sem, da ne bomo na tem pohodu sami, ampak da bo ostal cel slovenski narod še dalje zvesto v našem taboru!

Naši poslanci med ljudstvom.

Zbor zaupnikov SLS v Murski Soboti. V nedeljo, dne 15. t. m., so odborniki in zaupniki prekmurskih krajevnih organizacij SLS do zadnjega kotička napolnili Dittrichovo dvorano v Murski Soboti. Celo Prekmurje od Dolnje do Gornje Lendave je bilo zastopano, zborovanje je otvoril in vodil poslanec Šifnar. Poslanec Klekl je podal politično poročilo. Poslanec Vesenjaj je govoril o državnem gospodarstvu, zlasti o davkih in carinah, tajnik Kranjc o organizaciji SLS v Prekmurju.

Pri Sv. Martinu blizu Vurberga je priredila Slov. ljudska stranka v nedeljo, 6. septembra po rani sveti maši na prostem pri cerkvi ljudski shod, ki je bil zelo lepo obiskan. Otvoril ga je domači gospod župnik Lajnšič, a predsedoval je župan iz Gor. Dupleka g. Ignac Thaler. O političnem in gospodarskem položaju nam je poročal naš poslanec Fr. Žebot. Slišali smo marsikaj, kar še dosedaj nismo slišali. Posebno se nam je dopadla tista pripovedka o učenem »padarju«, kateri je očistil dvema bolnikoma plesnjive možgane. Po shodu, na katerem smo izrekli našemu poslancu in njegovim tovarišem popolno zaupanje, smo ostali z našim zastopnikom v zaupnem razgovoru.

Shodi v okr. Marenberg. Na praznik, 8. septembra sta se vršila dva dobro obiskana shoda v Sv. Primožu na Pohorju in na Kamnu (Vuzenica). Poročal je posl. Pušenjak o političnem položaju, natančno razložil politiko Radičeve stranke, naglašal, da so poslanci Radičeve stranke glasovali za vse povišane davke in za novi davke za delavce ter razpravljali o krivični, pretirani obremenitvi Slovenije. Soglasno je bila sprejeta resolucija, v kateri se protestira proti prevelikemu obdačenju Slovenije, ki ogroža obstoj kmečkega stanu, obrtnikov in trgovcev. Vsi oni, ki so volili Radiča — bilo jih je 524 v okraju — se sramujejo, da so tako nasedli. Radič je zatajil republiko, borbo za samostojnost opustil, on podpira Pašičev velesrbski centralizem, govori, da se Sloveniji predobro godi in daje s tem potuho davčnim oblastem, da še hujeje pritiskajo na Slovenijo.

Smartin na Pohorju. V nedeljo, dne 13. t. m. sta nas obiskala poslanca Štef. Falež in Pušenjak ter se je vršil dobro obiskan shod SLS, kateremu je predsedoval odbornik okrajne organizacije, vrli posestnik Franc Fric. Poslanec Falež je orisal politične razmere v naši državi, izdajstvo Radičovo in ožigosal protiljudski in protikrščanski šolski zakon, katerega je predložil Pribečevič. Poslanec Pušenjak je govoril o gospodarski politiki, osobito davčni politiki, in pozival k vztrajnosti v boju za uresničenje strankinega programa. Predsednik

se je zahvalil govornikom za izčrpna poročila z željo, da bi se še večkrat priredil političen shod pri nas, ki nas pouči o političnih razmerah v naši državi.

Dr. Hohnjec je imel zadnji čas v Ljutomerskem okraju te-le shode: v nedeljo, 6. septembra, po ranem cerkvenem opravilu pri Sv. Križu pri Ljutomeru, popoldne v Verzeju; v nedeljo, 13. septembra v Ljutomeru. Obisk je bil dober, odnosno pri Sv. Križu prav dober, v Ljutomeru izvršten. Poročilo poslanca dr. Hohnjec je bilo povsodi sprejeto z velikim zanimanjem in vsestranskim pritrjevanjem. V enoglasno sprejetih resolucijah je bilo njegovemu delovanju in politiki Jugoslovanskega kluba izrečeno popolno zaupanje. Volilci so na vseh shodih tudi protestirali zoper davčni sistem v Sloveniji in zoper brezobzirno navijanje davčnega vijaka; zoper novo carinsko tarifo, ki povečuje carinske postavke na umetna gnojila, galico, poljedelske stroje in sploh na kmetijske potrebščine; zoper ukinjenje zasebnih učiteljskih, ki so v rokah katoliških redovnic, ter zoper skrajšanje časa za verouk na meščanskih in drugih šolah. Na shodu v Ljutomeru je tudi bila sprejeta naslednja resolucija: »Državna vlada obremenuje Slovenijo z davki do petine vseh v državi vplačanih direktnih davkov, noče pa izpolniti svojih obveznosti napram Sloveniji. H graditvi in vzdrževanju cest prispeva v tako nezadostni meri, da je teh prispevkov, katere je dati obvezana, dolžna visoko svoto več milijonov dinarjev. Mesto teh prispevkov hoče, kakor je razvidno iz izjav gospoda ministra javnih del v parlamentu in okrožnice gradbene direkcije v Ljubljani okrajnim zastopom in cestnim odborom, v Sloveniji zopet upeljati kuluk. Zoper tako postopanje vlade odločno protestiramo.«

Ormož. V nedeljo, dne 13. t. m., se je vršil v Katol. domu shod Slovenske ljudske stranke, na katerem je poročal o političnem položaju poslanec g. Andrej Bedjanič. Prav po domače je nam razložil vso RR (Pašič-Radič) politiko. Radič je prej povsod kritiziral, se po svetu enkrat na Angleško, enkrat na Rusko vozil, drugače pa doma za pečko s svojimi poslanci ležal in hrvaški narod tako za nos vodil. Če bi bil lepo od začetka v državni zbor prišel, ne bi bilo centralizma. Le po njegovi krivdi smo bili preglasevani in narodi se ne morejo sami razvijati. Le zavoljo njegovih intrig so ga zaprli. Ko se to zgodi, na vse pozabi, vse svoje trditve ovrže, na svojo pest vso svojo taktiko brez vprašanja naroda spremeni, pravi, da vse to ni nič in sklene sporazum s Pašičem, torej popolnoma kapitulira. Pri njem ni nič, da se davki ne izenačijo, da njegovi poslanci z radikali, s Kelemino in Pučljem vred, so vse davke odglasovali, da so odglasovali tiskovni zakon, ki je najslabši, kaj ga svet pozna, da so odglasovali dvanajstine, v katerih ni za Slovenijo postavljeno nič, akoravno največ plača, da pri agrarni reformi delajo nato, da se graščaka, ki je pod agrarno reformo, štiti, ne pa seljaka, ki zemljo potrebuje. Udriha po duhovščini, ki dela za ljudstvo. Graja vse. Na Krškem je grajal Orle, grajal Sokole, in ko se ga za besedo prime, obrne besede in reče, da niso ne Orli, ne Sokoli, ampak da so golobice. To ni nič, akoravno ve dobro, da so njegovi poslanci odglasovali dva najstine, v katerih je za Slovenijo za regulacijo vod postavljenih le 2.000.000 dinarjev, katero svoto večji del poržejo različne komisije. To ni nič, da zdaj njegovi agitatorji okoli farbajo ljudi, da bodo njegovi več dobili, ker so v vladi. V celi državi je bilo elementarne škode letos nad 600.000.000 dinarjev, vlada pa je dala podpore le krog 3.000.000 dinarjev. Koliko so od tega porže različne komisije in koliko je nesrečno ljudstvo dobilo? To vse ni nič, da Pašič kot samodržec komandira in Radičevci le kimajo, in Radič ga k vsemu še hvali. Zato je treba, da se že enkrat začne s pametno politiko, drugače je vse zastoj. Je treba, da se naredi invalidni zakon tako, da bo dober za invalide, dober tudi za davkoplačevalce, in ne kakšni je zdaj! Treba je, da se popravi šolski zakon, v katerem se morajo vpoštovati tudi krajevne razmere; da se pustijo tudi privatne šole, katerih dobrino priznavajo celo sami nasprotniki, ki svoje otroke v nje pošiljajo. Treba je posebno, da se davki za celo državo zenačijo. Vse to je zakrivil centralizem, vsi, ki so zanj. Zato je Slovenska ljudska stranka za avtonomijo pokrajin in bo vselej in ne bo svojega programa menjala, ne bo tako nesramno kot Radič s svojimi kapitulirala. — Po živahni debati zborovalcev se je sprejela sledeča resolucija: »Zbrani izrekamo poslancu g. Andreju Bedjaniču in vodstvu SLS stranke popolno zaupanje in tirjamo, da vstrajate pri Vašem programu. Na to vestno in vstrajno delajte, da vsi, ako smo vsi državljani ene države, in to smo in hočemo biti, tedaj Slovenec ravnotako kot Srb in Hrvat, imamo enako pravico in enake dolžnosti, da tedaj posebno vsi enako plačamo.«

Tedenske novice.

Zopet prihajajo s kulukom! Z velikim naporom se je poslancem Slovenske ljudske stranke posrečilo leta 1923 in 1924 prepričati upeljavo kuluka v Sloveniji. Za ceste plačujemo tako ogromne davke, da bi bila upeljava cestne robote (kuluka) nesmisel. Te dni pa so iz Beograda in iz Ljubljane zopet začeli strašiti s kulukom. Gradbeno ravnateljstvo, t. j. tisti oddelek ministrstva, ki ima na skrbi državne in deželne ceste ter mora dajati okrajem podporo za okrajne ceste, je izdalo na vse okrajne zastope okrožnico, iz katere je razvidno, da se našim okrajem v bodoče iz Beograda mesto podpore ponuja kuluk. Čuditi se je, kako more gradbeno ravnateljstvo kaj takega zahtevati od nas Slovencev, ko pa vendar plačujemo Slovenci posebne deželne (avtonomne) doklade v iznosu nad 150% na vse direktne davke. Od teh doklad bi morala vlada dajati državne podpore okrajnim zastopom. Dosedaj je te podpore (iz našega lastnega denarja) dajala. A sedanja vlada, v kateri sedijo poleg Pašiča tudi 4 Radičevci ministri in 4

podministri, hoče Sloveniji še tudi te podpore odvzeti. — Franjo Žebot.

Mariborske novice. Dne 15. t. m. je preteklo 40 let, odkar obstoji Cirilova tiskarna. — Maribor je presenetila zadnja nedeljo požarna bramba z mojstrsko uspešo prireditvijo večera umetnih ognjev v Ljudskem vrtu. — Zadnja nedeljo je bila 43 let službujočemu tajniku mariborskega okrajnega zastopa g. Eichkitzu od mariborskega g. župana in okrajnega gerenta dr. Leskovarja slovesno izročena služna zlata kolajna. G. Eichkitz je stopil v pokoj in na njegovo mesto pride dosedanji vodja mariborske državne borze dela g. Jože Stabej. — Mariborski okrajni zastop je razvil v letošnjem letu veliko delavnost. V kratkem času bo dogotovljena nova celota Sv. Miklavž—hočko Pohorje. Tekom nekaj dni bodo zgrajeni trije novi okrajni mostovi, eden veliki betonski pri Rušah in dva manjša lesena.

Dekanijski shod Marijinih družb v Slivnici pri Mariboru v nedeljo, dne 6. t. m., ni privabil samo družbenic iz cele hočke dekanije, ampak tudi še iz Gornje in Spodnje Polskave. V cerkvi je pridigoval p. Pavel iz Maribora. Na veličastnem zborovanju v društvenem domu je poleg dekanijskega družbenega voditelja, č. g. dekana Sagaja, govoril zopet p. Pavel in pa zastopnice vseh udeleženi Marijinih družb iz dekanije in izven nje, po lepem načrtu o velevažnih zadevah in dolžnostih družbenic. Med govori so se vrstile pesmi, pozdravi in deklamacije; srca zborovalk, ki so polnile veliki društveni dom, so bila tako zavzeta za lepi Marijin tabor, da se skoro dekleta niso hotela raziti, ko je predsednik shod zaključil. Dal Bog in Marije obilo sadul!

Gospod Franjo Thaler v St. Ilju v Slov. gor. bo obhajal dne 20. septembra na »Karlovem« pri St. Ilju 60letnico svojega rojstva. Dolgoletnemu županu naše obmejne slovenske trdnjave, vnetemu delavcu na izobraževalnem in narodnogospodarskem polju ter iskrenemu somišljeniku Slovenske ljudske stranke k njegovemu slavlju iskreno čestitamo!

Obesil se je v St. Ilju v Slov. gor. progovni delavec Ivan Breznik.

Kaj nam poročajo iz Dobrovc pri Mariboru? Ako prideš v Maribor ter stopiš v kako trgovino in te kak trgovski nastavljenec vpraša: odkod ste, očka ali mamca, in mu ti hitro odgovoriš, da iz Dobrovc, nikdo ne ve, kje je to. Ako se pa odrežeš, da so Dobrovce pri Slivnici, vsakdo ve, kje leži ta kraj. Pa Dobrovčani nikakor nismo tako skriti in za plankami, kakor bi kdo to mislil. Naša dobrovska mladina se pridno organizira. Imamo knjižnico že tri leta. Naši fantje in dekleta se nam na občje zadoščenje predstavljajo že več zabavnih in podučnih iger. Lansko leto smo sklenili vsi Dobrovčani, da si bomo zgradili večjo kapelo, ki bi naj bila podružnica slivniške farne cerkve. Dobili smo tozadevno dovoljenje od mariborskega ordinarijata in dne 1. julija t. l. nam je g. hočki dekan že blagoslovil vogelni kamen. Naša nova cerkva bo dolga 12 m, široka 7 m, visoka 6½ m, zvonik bo dosegel višino 17 m. Hram boji nam zidajo domači zidarji pod vodstvom stavbenega mojstra Sonnenwalda in bo naša ljubka cerkva že pred zimo pod streho.

Vlomilci na delu. Iz Slov. Bistrice smo prejeli: Dostojni se neodkriti vlomilci so odnesli v noči od 10. na 11. t. m. na Zgor. Polskavi iz trgovine Cizelj raznega blaga v skupni vrednosti za več desetisoč dinarjev.

Zločin pri Mali Nedelji. Preteklo soboto se je dogodil pri Mali Nedelji zločin, čegar žrtev je postala posestnica Marija Lipša. V Pernetincih, blizu Male Nedelje, stanuje posestnik Alojz Benko, s katerim je živela rajna Lipša v prepiru. V soboto je hotel Benko prekopati jarek na travniku, ki je bil last umorjene. Lipša je hotela to preprečiti, kar je pa Benkota tako razjezilo, da jo je udaril z vso močjo z motiko po glavi. Zelezo se je zasadilo žrtvi 7 cm globoko v lobanjo, vendar je še živela 6 ur. Ubijalec se je sam javil oblastem.

Novo sv. mašo bo daroval dne 27. t. m. pri Sv. Križu na Murskem polju tamošnji rojak g. Alojzij Zaler.

Požar. V noči od predzadnje srede na četrtek je izbruhnil požar v Daberleših vasi pri Sv. Petru v Sav. dolini. Do tal je pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Jurija Valna. Zgorela je vsa shranjena krma in ves letošnji ter lanski pridelek hmelja. Pri omejitvi požara, da se ni širil na celo vas, sta uspešno in požrtvovalno delovali požarni brambori iz St. Petra in Zalca. Zavarovalnina znaša le malenkostno svoto v primeru s povzročeno škodo.

Velika nesreča. Šmihel nad Mozirjem je obiskala dne 11. septembra t. l. velika nesreča. Ob strašni nevihti ob pol 3. uri popoldne je udarilo v hlev cerkvenega ključarja Lovra Goličnik in je do tal zgorel hlev, svinjak in kozolec. Marljivosti faranov se je zahvaliti, da so rešili hišo in svinjak. Čeravno so rešili vse domače živali, znaša škoda vendar 500.000 K.

Na smrt obsojeni morilec zblaznel. Javnosti je še v živem spominu, da je celjska porota obsodila na smrt na vešalih nekega Hotko, ki je ustrelil in izropal trgovca iz Dobove pri Brežicah. Hotko čaka sedaj v zaporih celjskega okrožnega sodišča na potrditve smrtno obsodbe ali na pomilostitev v dosmrtno ječo. Po poročilih iz Celja je Hotko v zaporu zblaznel in ga bodo poslali v ljubljansko umobolnico.

Še vedno se vračajo vojni ujetniki iz Rusije. Na okrajno glavarstvo v Laškem je bil od trbovlijskih orožnikov te dni pripeljan Dunajčan Peter Hirztl. Izpovedal je, da se vrača po 10 letih preko Rumunije in Jugoslavije iz ruskega vojnega ujetništva v svoje rojstno mesto Dunaj. Hirztl je prišel kot 19letni fant v ujetništvo in komaj zdaj se mu je posrečilo se vrniti po tolikoletnem trpljenju v domovino. Laško okrajno glavarstvo je storilo vse, da je prišel pomilovanja vredni ujetnik čim preje preko meje v Avstrijo.

Zmaga SLS pri občinskih volitvah v Sv. Krištofu pri Laškem. V nedeljo, dne 13. t. m., so se vršile v občini Sv. Krištof pri Laškem občinske volitve, ki so prinesle popolno

poraz demokratom. SLS je dobila na posameznih voliških sledeče število glasov: 1. Volišče Sv. Krištof: SLS 229, SDS 57, neodvisna gospodarska lista 12, socialisti 10. — 2. Volišče Sv. Jedert: SLS 94, SDS z neodvisno gospodarsko listo 118, socialisti 6. — 3. Volišče Sv. Stefan: SLS 188, SDS z neodvisno gospodarsko listo 38, socialisti 8. — SLS dobi 17 občinskih odbornikov, samostojni demokrati 7, neodvisna gospodarska lista 1 in socialisti nobenega. Demokrati so svoj čas občinski odbor te velike občine razpustili, ker je bil v naših rokah ter nastavili občinskega gerenta, ki je pa tako dobro vodil občino; da so občani pri volitvah kljub samostojni agitaciji skoro korporativno obrnili hrbet demokratom ter glasovali za SLS.

Mariborska porota. Dne 14. t. m. se je pričelo zasedanje mariborskega porotnega sodišča. Prvi dan se je vršila razprava proti toparski dvojici Zamuda in Senekovič. Jan. Zamuda je 23letni kovač iz Negove in Rupert Senekovič je delavec iz Plitvičkega sela pri Gornji Radgoni. Dne 28. februarja t. l. sta imenovana zločinca izvršila rop pri posestnici Ivan Šipek v Gornjih Ivanjih. Okrog 2. ure po noči sta zlezla pri vsilivih v hišo ter se priplazila v izbo, kjer je Šipekova spala. Eden se je takoj vrgel na njo ter jo hotel držati, ker pa se mu je skušala izviti, ji je zadal nekaj lahkih ran z nožem. Šipekovi se je posrečilo končno uiti ter priklicati sosede, med tem pa sta neznan roparja izginila. Orožnikom se je meseca maja posrečilo, izslediti zločinca ter ju spraviti pod ključ. Pred poroto sta dobila svoje plačilo in sicer Zamuda 3 leta in Senekovič 5 let težke ječe. — Naslednji dan se je zagovarjal pred porotniki 46letni poštni uradnik Vladimir Koser radi zlorabljanja uradne oblasti. Mož je bil nastavljen na pošti ter je odpiral pisarna in jemal iz njih denar. Svoj posel je opravljal precej dolgo časa in uprava mu je le težko prišla na sled, ker je bil zelo previden. Slednjič so ga pa ujeli ravno pri »delu«, ko si je namreč prisvojil par pisem, ter ga takoj zaprli. Iz zapora je bil kmalu izpuščen, toda čakala ga je še porota, pred katero se je dne 15. t. m. zagovarjal. Razprava je bila preložena, ker glavna priča, g. dr. Janžekovič, ni mogel nastopiti, ker ga ministristvo še ni oprostilo uradne tajnosti.

Kat. domu v Šmarju pri Jelšah je vnovič naklonil g. ravnatelj dr. Anton Jerovšek v Mariboru 100 dinarjev v poravnavo velikih dolgov. Božji mladino ljub nam naj vzbudi še mnogo takih dobrotnikov!

Gospode katehete, šolska vodstva in starše opozarjamo na skrbno sestavljeno »Metodiko kat. veronauka« g. prof. Vreže-ta, ki je ravnokar izšla v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Njena posebnost je praktični del, ki podaja splošna navodila za pouk, učno snov in nje obravnavo na vsaki stopnji, različne učne slike, posebna navodila za sv. mašo, prvo spoved in prvo sv. obhajilo in še mnogo drugega. Vsakdo bi jo moral imeti, ki želi mladino pravilno poučevati v krščanskih resnicah!

Mariborski veliki župan je naklonil kmečki hiralnici v Muretincih podporo v znesku 1000 din.

Lahek prihranek, in to sedaj v teh težkih časih? Maršnikom se bo to zelo čudno zdelo. Ja, pa je le vendar tako, da si vsak prav lepo svotilico prihrani, kdor si ceno navlavi jesensko in zimsko blago in vse drugo, kar pač rabi na oblačilo in sploh za domačijo. Kadar se mudite v Mariboru, si samo oglejte izložbe pri nižje navedeni trgovki, pa se bode te uverili, da ste najboljše postreženi. V posebno veliki izbi imata trgovki vedno raznovrstno suhno, hlačeplatno in še vseh drugih vrst manufaktur. Pozabili bi še kmalu na vedno najnovejše vrste svilnenih robcev, za moške pa klobuke, srajce, samovence itd. itd. Porabili bi pa preveč prostora, če bi še naprej naštevati, kaj da vse lahko kupite dobro in ceno pri trgovki Franc Mastek v Mariboru na Glavnem trgu št. 16.

Specijalist za ženske bolezni in porodništvo dr. Fran Toplak se je vrnil in zopet redno ordinira: Maribor, Glavni trg 18, od 10. do 12. in od 14. do 16. ure.

Ako hočete štediti svoje perilo, tedaj uporabljajte pri pranju samo milo »Gazela«.

Za jesen in zimo došla velika izbira štofov za moške in ženske obleke, barhentov vseh vrst, hlačevine, koce, odeje, slamnice, nogavice, zimsko perilo, svilnati robci, dežniki. Prvovrstno blago je najcenejše, zato si nakupite zmiraj le najboljše blago, katero dobite po zelo zmernih cenah v trgovini Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer. Istantom se kupujejo jajca, maslo, zabelj, mast, suhe gobe ter vsi deželni pridelki, vedno po najboljših dnevnih cenah. 1108

Gospodarstvo.

STROŠKI PRI IZVOZU NAŠIH VIN V AVSTRJO.

Robert Košar.

Nova trgovska pogodba z Avstrijo, ki je bila na Dunaju podpisana dne 3. t. m., prinaša glede vinskega izvoza nekaj olajšav in upati smemo, da se bo na podlagi teh sprememb zopet razvila vinska trgovina s pokrajini Srednje in Gornje Stajerske. Na podlagi informacij lahko ugotovimo, da vlada za naša slovenska vina še vedno veliko zanimanje »tam gori.« Italijanska in madžarska vina niso bila v stanju, da bi v teh šestih letih po prevratu zamorile okus in hrepenenje po naših kislastih vinih. Konzum piva je razmeroma zelo velik, ker se dobi že prvovrstno pivo po 8—9000 aK. Po vojni je primanjkovalo za to industrijo ječmena vsled splošne prehranjevalne krize, in vinski konzum je bil ogromen. Italijani in Madžari so izkoristili ta položaj.

Kakor znano, je pred podpisom trgovske pogodbe z Avstrijo bil uvoz našega vina pod 13% alkohola dovoljen brez omejitve, toda vezan na zlato carino 60 kron, kar je onemogočilo vsak izvoz. Saj bi se moralo plačevati za vsa 100 kg vina bruto za neto samo na carini brez davčne

trošarine, prometnega davka in manipulacijskih stroškov že 864.000 aK, ali pa okrog 672 dinarjev (100 dinarjev je 125.000 aK).

Nova pogodba je znižala sedaj to uvozno carino na 30 zlatih kron ter kontingentirala množino na 40.000 hl belega in 40.000 hl rdečega vina ne glede na alkoholno stopnjo pod 13%.

Zanimiv bode račun: Koliko znašajo prevozni in drugi stroški s carino vred pri izvozu vina v Avstrijo? Ti stroški spadajo v dva dela:

1. Na prevozne, carinske in druge stroške do avstrijske meje, katere bodo v normalnih razmerah obtežile prodajalca v Sloveniji, in

2. na prevozne, carinske in druge stroške od meje do kupca, katere bo plačal ta, ako ni drugače pogojeno.

Večjih izvoznih stroškov glede carine, državne trošarine itd. v Jugoslaviji ni, kajti koliko sem mogel ugotoviti, se plača za vsaki izvoženi sod na žigovini 10 zlatih par, ali 1 dinar 10 para, razun poslovne dažbine, ki znaša 22 par za vsakih 100 kg bruto za neto. Za polovnjak vina po 300 litrov in težo soda 60 kg., skupaj 360 kg., bi plačali torej približno 0.88 din., tako da znašajo plačila državi okrog 2 din. za polovnjak, kar je res malenkostna svota. Za splošno kalkulacijo prevoznih stroškov pa je merodajna kilometerska daljava od oddajne postaje do meje. Te stroške izve interesent na domači železniški postaji. Ker pa bo vsak iz Slovenije izvoženi vagon vina šel navadno preko Maribora, sem se obrnil na špedicijsko tvrdko »Balkan« glede stroškov, ki izvirajo iz raznih manipulacij na tej prehodni postaji.

Izvedel sem, da je treba raznih pristojbin za pisanje deklaracij, za statistiko, za tarifne označbe, za prenos tovarnega lista, za potrdilo carinskih dokumentov, za razne eventuelne analize, koleke, za železniške pristojbine, za carinsko posredovanje itd. Vsi ti stroški pa znašajo za vagon vina 100—150 din.

Stroški v Avstriji so naravnost ogromni. Za vsak v Gradec poslani polovnjak vina po 300 litrov, ki je bil kupljen recimo po 10 dinarjev liter, bo pobrala avstrijska carinarnica v Špilju sledeče svote:

1. na carini 30 zlatih ali 432.000 avstr. kron za vsakih 100 kg bruto za neto (1 zlata K je 14.400 papirnatih avstrijskih kron), ali za 360 kg 1.555.200
2. na državnem vinskem davku po 2200 avstr. kron za 1 liter je od 300 litrov 660.000
3. na blagovno-prometnem davku 7%, ki pa se računi od vrednosti blaga glasom fakture plus državni vinski davek po 20 avstr. K za 1 liter. V našem slučaju stane 300 litrov po 10 din. 3000 din., ali 3.750.000 a. K. in vinski davek 660.000, je 4.410.000 aK, od tega 7% 308.700
4. na kontrolni pristojbini po 40 K za liter je 12.000
5. na manipulacijskih stroških za vsaki sod (pa najsi drži potem 70 ali 700 litrov) 2.000

skupni stroški za 300 litrov vina . . . . . 2.537.900 ali za vsaki liter uvoženega vina 8469 avstrijskih kron, kar znaša 6 din. 76 par našega denarja (1 dinar je 1250 avstrijskih kron).

K tem stroškom še pridejo sedaj prevozni stroški od meje do Gradca, ki znašajo za vagon vina 1.400.000 aK (do Brucka 2.780.000 aK, do Leobena 3.560.000 aK) za liter torej približno 150 do 160 aK za Gradec.

Ker morajo tudi Avstrijci plačati razne tiskovine, kolekovine, deklaracije, špedicijske stroške, lahko rečemo, da jih stane vsak liter vina od meje do Gradca okrog 9000 aK, ali po našem 7.20 din. ali 28.80 jK.

Iz gornjih računov je razvidno, da bodo Nemci kupovali samo naša dobra vina, kajti za slabo blago so ti precej konstantni izvozni stroški previsoki. Iz tega sledi, da morajo naši vinogradniki gledati letos posebno na pridelovanje kvalitetnih vin, kar dosežejo s pozno trgatvijo, pobiranjem, sortiranjem grozdja in umnim kletarstvom.

Vinogradniki, skrbite za dobro kapljico, da pridejo naša slovenska vina zopet do starega slovesa v Avstriji in da izpodrinemo vsled svoje dobre kakovosti italijansko in madžarsko blago!

Pa tudi država mora k temu pripomočil Vinskega izvoza ne sme pustiti brez strokovne kontrole! Na prehodnih postajah, n. pr. v Mariboru, bi se morala po vinaršem strokovnjaku pregledati vsaka vinska pošiljatev, kar bode tem lažje, ker se bo po mojem mnenju veš eventuelni izvoz vina v Avstrijo vršil odslej v vagonskih tovorih. Potovalni in prevozni stroški so danes previsoki za nakup posameznih polovnjakov, kakor pred vojno.

Vinogradniki, pozor! Finančno okrajno ravnateljstvo v Mariboru opozarja vse proizvajalce vina, da so zavezani v roku 10 dni od dneva, ko so izprešali vino, prijaviti določeno količino vina pristojnemu oddelku finančne kontrole. Nadalje je vsak, kdor proda vino, dolžan, da prijavi pristojnemu oddelku finančne kontrole prodano količino vina, predno istega izroči kupcu. Na vsako tako prijavo dobi prodajalec vina od finančne kontrole za nezatrošarinjeno vino kontrolni list za zatrošarinjeno vino pa svobodnico. Kontrolni list, oziroma svobodnico, mora prodajalec izročiti istočasno z vinom kupcu, ki pa mora kupljeno vino tekom 24 ur po prejemu prijavit svojemu pristojnemu oddelku finančne kontrole ter izročiti istemu kontrolni list, oziroma svobodnico. Če pa je dobil kupec vino s kontrolnim listom mora tudi v gori omenjenemu roku 24 ur plačati odpadajočo trošarino in morebitno občinsko doklado k trošarini. Kdor ne prijavi tekom 10 dni svojega vinskega pridelka, ali opusti prijavo vina, bo kaznovan po čl. 85 trošarinskega pravilnika na denarno kazen 1000 din., ka-

tera kazen se ne more znižati. Kupec vina, ki ne prijavi tekom 24 ur prejetega vina in ga ne zatrošarini v istem roku v slučaju, da je sprejel nezatrošarinjeno vino, se bo sinatral v smislu čl. 77 trošarinskega pravilnika kot tihotapec ter ga čaka kazen v petkratnem znesku prikrajšane trošarine. Tudi se mu zapleni vino, ki ostane tako dolgo zaplenjeno, dokler ne plača prikrajšane trošarine in kazni. Vinskega mošta vina, pridelanega na brajdah pri hiši, ni treba prijaviti.

Kmetijska podružnica Maribor in okoliš ima prihodnjo nedeljo, dne 20. t. m., v dvorani okrajnega zastopa svoj letošnji občni zbor. Začne ob 9. uri dopoldne. Vsporedaj: 1. Poročilo načelnikovo. 2. Pregled računov. 3. Volitev delegatov za skupščino. 4. Volitev novega odbora. 5. Predlogi.

Kmetijska ogledna in kontrolna postaja v Mariboru opozarja letos kakor prejšnja leta vinogradarje na čistogojene vinske drože, ki se naj čimprej naročijo na zavodu s 5 din. kolekovano vlogo.

Kje je krivda? Cene padajo, pa ne sorazmerno. Padajo pred vsem onim pridelkom, ki jih ponuja poljedelec. Niso pa te cene padle, kakor je na trgu sicer navada, vsled obilice pridelkov, temveč na pritisk od strani oblasti. To bi ne bilo pa sicer nič hudega, ko bi padale cene sorazmerno onim potrebščinam, ki jih mora poljedelec kupovati v trgovinah: obleki, usnju itd. Neprimerno visoke so zlasti cene monopolskim predmetom, kakor so n. pr. sol, petrolej, užigalice, duhan. Da sta sol in petrolej veliko predraga, to je stara tožba. Najbolj občutna je pa menda dragoča pri užigalicah. Ko bi bile takoimenovane »švedske« štiri škatlje za en dinar, bi še bilo opravičljivo, ruske pa še sorazmerno cenejše. Toda prav »ruske« pridejo še dražje! Saj moraš porabiti 5, 6 do 10 šibic, predno si napraviš plamen. Kdo je temu kriv? Vodstvu »ruske« tovarne užigalic se polaga nujno na srce, da posveti tej zadevi vso pozornost. Tako kot je sedaj, se pravi najrevnejšim slojem ropati denar iz žepa, ki ga že itak povsod primanjkuje.

Živinske cene se dvigajo! Meja za izvoz živine in mesa se je odprla. Ko stopi v veljavo nova trgovinska pogodba z Avstrijo bomo lahko iz Jugoslavije za nizko carino pošiljali v Avstrijo in druge severne in zahodne evropske države naši živino vseh vrst in meso zaklane živine. Vsled tega so se začele cene živini polagoma dvigati. Na deželi opažamo, da švigajo sedaj od hiše do hiše razni kupčevalci z živino in mešetarji. Ljudje, ki ne čitajo časopisov in ne pridejo med svet, mnogi nasedejo mešetarjem in za nizko ceno prodajo svojo živino. Opozorjam živinorejce, da naj bodo pri prodaji živine previdni. Čitajte »Slovenskega Gospodarja«, kateri bo odslej vsak teden prinašal poročila o živinskih cenah. Naše vodilne pristaše prosim, da neuke ljudi opozarjajo o novem stanju na živinskih tržiščih. Škoda bi bilo, da bi brezvestni ljudje se mastili z uspehom kmetijskih žuljev. Torej še enkrat: Bodite previdni pri prodaji živine. — Franjo Žebot.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 11. septembra 1925 se je pripeljalo 426 svinj in 3 koze. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 100—125 din. 7—9 tednov 130—175 din., 3—4 mesece stari 200—300 din., 5—7 tednov 300—350 din., 8—10 mesecev 400—500 din., 1 leto 625—850 din., 1½ leta 1050 din., 1 kg žive teže 12—14 din., 1 kg mrtve teže 15—17.50 din. Prodalo se je 200 komadov.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignalo se je: 6 konj, 7 bikov, 98 volov, 219 krav in 5 telet, skupaj 335 glav. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 7. 9. 1925 so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 8 do 8.50 din., poldebeli voli od 7.75 do 8 din., plemenski ivoli od 7 do 7.25 din., klavne krave debele od 6.25 do 6.50 din., plemenske krave od 5 do 6 din., krave za klobasarje od 4 do 4.50 din., molzne krave od 5 do 7.50 din., breje krave od 5 do 7.75 din., mlada živina od 8.25 do 8.75 din., teleta od 11.50 do 12.50 din. Prodalo se je 136 glav, od teh 20 za izvoz v Avstrijo.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso 10 do 19 din., telečje meso 12.50 do 19 din., svinjsko meso 12.50 do 25 din.

Sejmsko poročilo z Dunaja od dne 14. septembra t. l. Na ta sejem je bilo prignanih 3528 komadov in od teh iz Jugoslavije 1286. Za 1 kg žive teže so plačevali vole I. po 1.60—1.85 (izjemno po 1.90—2.20), II. 1.25—1.50, III. 1.10—1.20, bikli 1.25—1.70, krave 1—1.50, slaba živina 0.70—1.15 šilinga.

Središče ob Dravi. Da se zainteresira tukajšnje prebivalstvo za tolivažno gospodarsko panogo sadjarstva, je sklenila podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva za Središče in okolico, da priredi v nedeljo, dne 27. t. m., v šolskih prostorih v Središču sadni ogled s strokovnim predavanjem. Ker je letos v tukajšnji okolici mnogo lepega sadja, katerega kupci iz vseh krajev marljivo kupujejo in nakladajo, je zanimanje za to prireditve splošno. Ta sadni ogled je bržčas v pturjskem srezu prvi, zato zasluži splošno pozornost za sadjarstvo se zanimajočega občinstva.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 55—56 din., francoski frank 2.60 din., italijanska lira 2.32 din., čehoslovaška krona 1.65 din., švicarski frank 10.84 din., belgijski frank 2.42—2.46 din., avstrijski šiling 7.87 din., angleški funt 270 din. V Curihu znaša vrednost dinarja 9.23 centimov.

Dopisi.

Frankovci pri Ormožu. V nedeljo, dne 30. m. n., se je poročil g. Otorepec, posestnik v Frankovcih, z gđc. Ljudm. Vaupotič v Pušinec. Ob tej priliki se je nabralo za Dijaško kuhinjo v Mariboru 100 dinarjev. Vsem darovalcem tem potom hvaležni: Bog plačaj Novoporočencema pa obilno sreče na poti širjenja!

Dobrna pri Celju. Dne 8. t. m. je umrla na Dobrni žena tukajšnjega cerkvenega ključarja in načelnika krajnega šolskega sveta g. Jakoba Švent, p. d. Kotnikova. Zadelala jo je kap. Pogreb je pričal, kako je bila ta blaga žena spoštovana od vseh. Družini, ki jo je zadelala ta občutna nesreča, naše sožalje!

Rakovec pri Vitanju. Dovolite, g. urednik, da Vam malo potožim, kakšne razmere vladajo pri gozdarstvu g. grofa Thurna v Vitanju, zlasti kar se tiče izplačevanja zaslužka delavcem. Ako prideš ob mesecu po plačo, se ti neče, da ni denarja; prideš čez 14 dni, isti odgovor, tako da ti nazadnje dolgujejo po tri mesece zaslužka. Če rabiš med tem časom obuvale, obleko, hrano, pa si kupi, če le moreš, ko nimaš niti facka v žepu. Tisti časi, ko so si s figovim listjem nagoto skrivali, so pač minuli. Od zraka se tudi ne živi. Zato priporočamo pristojnim činiteljem, da se v tem oziru malo bolj potrudijo, da se bo vsaj ta pičli zaslužek redno izplačeval. — Fant iz planine.

MALA OZNANILA.

Pridno pošteno dekle, ki ima veselje do kuhinje in razume vsa domača dela, se takoj sprejme pri Lud. Krautsdorfer Loče pri Poljčanah. 1125

Vajenec z dobrimi šolskimi izpričevanji se sprejme pri Ig. Horvat, strugarskem mojstru v Ptuj, Vošnjakova ulica 12, istotam se dobe najboljše vinske pipe in druge kletne potrebščine. 1116

Pestunja k trem otrokom (5 let, 3 leta, 4 mes.) iščem zanesljivo, starejšo pestunjo, najraje vdovo, ki ima rada otroke. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod »Pestunja«. 1115 2-1

Službo išče poročen oskrbnik za poljedelstvo in živinorejo. Cehnar, Spičnik, p. Zg. Sv. Kungota. 1123

Išče se delavec za prvo šajbo pri Francu Rajšp, lončarju v Framu. Zaslužek 500 do 1000 kron na teden. 1121 3-1

Viničar se sprejme na Polenšaku pri Ptuj, Naslov: Knez Matija, Ghegova ulica 3 v Mariboru. 1126 3-1

Gospodinja, ki ima veselje do kmetijstva, se takoj sprejme v župnišče v Brezno ob Dravi. 1129

Kotlarski vajenec se sprejme Aleksandrova cesta 33, Maribor. 1146

Viničarji z najmanj 4 delovnimi močmi se sprejmejo pod ugodnimi pogoji. Samo taki, kateri so bili več let na enem mestu in stalno službo iščejo, naj se oglasio pri inž. Maleku, Maribor. Erjavčeva ul. 8. 1131

Sprejme se fant, kateri ima veselje za učenje mesarske obrti, za takoj. Predstaviti se mora na Tržaški cesti 3, gostilna pri »Veselem kmetu«. 1148

Doktor poljedelstva, živinorejski in setveni nadzornik, iz južne Nemčije, sin poljedelca, 27 let star, išče za eno ali več let mesto za novodobno poljedelsko prakso in znanstvo. — Ponudbe pod: B. B. 5403 an Rudolf Mosse, Breslau. 1113

Viničar s 3 do 4 delovnimi močmi se sprejme za vinograd v Bresternici—Jelovec pri K. Worsche v Mariboru, Gosposka ulica 10, 1098 2-1

Dekla, ki je sposobna samostojno voditi lepo posestvo v vinogradom in živali, se takoj sprejme. Ponudbe na upravo. 1099 2-1

Pošteno dekle z dežele išče službo kot sobarica pri obitelji, če le mogoče brez otrok. Naslov v upravi. 1105 3-1

Oskrbnika veččega poljedelstva, gozdarstva, kletarstva, ter konje, goveje in svinjereje, treznega in z dobrimi spričevanji, sprejme Anton Gvenkel, Sv. Peter v Savinjski dolini. Starejši samski mož, ki je tudi hmeljjarstva vešč, ima prednost. 1071 5-1

Sprejemem učenca in učenko za dežničarsko obrt in trgovino. Stanovanje in hrana v hiši po dogovoru. Jos. Vranjek, dežnikarna, Celje. 1056 2-1

Hišico kupim ali vzamem v najem v kakšnem prometnem kraju. Ponudbe z navedbo cene je poslati na upravo lista. 1128

Posestvo, 7 oralov se prodaja zaradi preselitve. Naslov v upravnistvu. 1138 2-1

Prvovrsten vinograd, okoli 2 oralov, v dobri legi z letošnjim branjem, se prodaja za 30.000 D. Letošnje branje odgovarja približno polovici kupne cene. Radič, Zaga, Zg. Polskava. 1117 2-1

Proda se takoj po nizki ceni dobra kleparska delavnica na deželi z inventarjem, večjo zalogo kleparskih izdelkov in pohištvo. Delavnica je v dobrem obratu. Naslov v upravnistvu. 1112 2-1

Lepo malo posestvo, 7 oralov se prodaja: njive, gozd, sadonosnik in vinograd. Vpraša se pri g. Lorbeku v Radehovi, p. Sv. Lenart v Slov. gor. 1119

V najem vzamem posestvo v bližini Maribora, obstoječe iz vinograda, sadonosnika, njiv in travnikov, skupaj 6—12 oralov. Nastop novembra ali februarja. Jakob Muzi, Ob železnici 14. 1134

Posest v najem. Gospodarji, ki sami ne zmorejo obdelati zemlje in jo želijo oddati v najem, naj se obrnejo na »Marstan«, Maribor, Rotovski trg, kjer je več zanesljivih najemnikov na razpolago. 1140

Hiša na prodaj pri Mariboru, 2 sobi 1 kuhinja, 1 in pol orala zemlje z vrtom, sadjem in trto. Cena 35.000 D. Vpraša se gostilna Felič, Tezno. 1143

Posestvo: hiša z 2 sobama, kuhinjo, vrtom, 1 ali 2 oralov zemljišča, 5 minut od postaje Poljčane, prodaja J. Wouk v Poljčanah. 1144 2-1

Trgovinska hiša, 30 m dolga, 500 kv. m vrta. Hiša je tudi pripravna za jajčni izvoz, 5 minut od kolodvora Poljčane, se prodaja. J. Wouk, Poljčane. 1145 2-1

Lepa kuhinjska oprema, belo barvana, se po zelo ugodni ceni prodaja. Maribor, Dušanova ulica 2.

Mraz in zima sta pred durmi. Toplodar se naroča pri Rado Nipič, Tezno št. 13, Maribor. 1137

Hrastov okrogli les in bukov gozd, če mogoče v bližini Maribora, kupi električna žaga M. Obran, Tattenbachova ul. 1120 3-1

Pozor kmetovalci! Sadni mlinci po najnižjih cenah pri izdelovalcu Ivanu Sirk v Mariboru, Pobrežka cesta 15. 1139 3-1

Denar po 25 odstot. lahko sigurno naloži vsakdo od 1000 dinarjev naprej, ako postane tih ali javen družabnik večletnega, dobrodokega industrijskega podjetja. Denar ostane nedotaknjen v dosedanjih vlogi in služi samo kot kavčija. Ponudbe pod »Denar 25 odstot.« na upravo. 1091

Vabilo. Hranilnica in posojilnica pri Sv. Antonu v Slov. gor. ima dne 27. septembra t. l. ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih izredni občni zbor. Dnevni red: 1. Čitanje revizijskega poročila. 2. Prememba pravil. Načelstvo. 1133

Vabilo na izredni občni zbor Kletarskega društva v Ormožu, r. z. z. o. z., ki se vrši dne 3. oktobra 1925, popoldne ob 3. uri v uradnih prostorih ormoške Posojilnice z naslednjim sporedom: 1. Sprememba pravil. 2. Branje revizijskega poročila. 3. Slučajnosti. Ako bi ne bilo potrebno število združnikov navzočih, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, kateri je pri vsakem številu navzočih sklepčen. — Načelstvo. 1127

Prvovrstno sadno drevje in cepljene trte najbolj priporočljivih vrst po nizki ceni ima v zalogi: Drevesnica in trtnica Gradišnik, St. Janž—Velenje. Naročila in tozadevna vprašanja naj se blagovolično naslovijo na: Ivan Gradišnik, pošta Dobrna pri Celju. 1052

Sodi za vino, žganje, transport in hrambo ima vsako množina vedno v zalogi Fr. Repič, sodarsko podjetje v Ljubljani, Trnovo. Solidno delo. Točna postrežba. Oglejte si zalogo! 1012 15-1

Šolske torbice, mape in jermeni za knjige, nahrbtniki, kakor tudi različni kovčki in torbice za potovanja priporočila Ivan Kravos, Aleksandrova cesta 13. 1047 5-1

Pozor! Ravne došlo blago, na ve cene. Platno, barhenti, druk blačevina, svileni robci, sukno itd. Dobiva se najceneje pri Trpinu, Glavni trg 17. 48

Prvovrstni angleški in osterški plinski koks na drobne in debele dobavi po znatno znižanih cenah Mariborska mestna plinarna. 83

Stekalnice in mline (patent Rudl) za grozdje in sadje ima v zalogi tvrdka Hochnegger in Wicher, Maribor, Koroška cesta 53. Izdelovanje pohištva in stavbeno mizarstvo. — Postrežba točna. — Cene nizke. 893

Špecerijske pridelke posebno lepo kavo, surovo in žgano, riž, bučno olje, namizno olje, banatsko pšenično moko, dobro krušno moko, kupite najceneje in s točno postrežbo v najstarejši špecerijski trgovini **IVAN SIRK.** Glavni trg v Rotovžu. Kupim tudi več vagonov lepega zelja v glavah. 1074 12-1

Salojdin, Sulikol, Hypermangan

so dobro preiskušena sredstva proti oidiju itd. na trti. Z navodilom vred se dobi v drogeriji Sanitas, Celje. 833

XXXXXXXXXXXX

CENIKI ZASTONJ ZASTOPNIKI SE IŠČEJO

A V 553 24 40.

Dražbeni oklic.

Dne 25. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne se vrši pri sodišču v sobi št. 23 prostovoljna javna dražba zemljišča vl. št. 63 k. o. Plintovec, obstoječega iz hiše št. 185 Plintovec in gospodarskega poslopja v cenilni vrednosti od 11.000 din., nadalje parcel 155-1, 156-1, 160-1, 163, 164, 165-3, to so: ena njiva, dva sadonosnika, dva vrta in en gozd v cenilni vrednosti od 50.648 din. 50 p. K temu potrebne pritlikline v vrednosti od din. 4226 in letošnji pridelki v cenilni vrednosti od 810 din., skupaj 46.684 din. 50 p. Najnižji ponudek znaša 31.123 din., varščina 5000 din. Ostali pogoji prodaje in plačevanja se smejo vpogledati pri sodišču v sobi št. 6, med uradnimi urami.

Okrajno sodišče v Mariboru, oddelek V, dne 30. avgusta 1925. 1135

Kapital posedujoči interesenti

se vabijo na

sestarek,

ki se vrši v ponedeljek, dne 21. septembra 1925, ob 20. uri v mali sobi hotela »pri Zamorcu« v Mariboru, v svrhu ustanovitve delničarske družbe Kovinska industrija Rado Nipič s sledečim dnevnim redom:

- 1. Predlogi ustanoviteljev.
- 2. Konstituiranje odbora glavnih delničarjev.
- 3. Posvetovanje in eventualnosti.

Sklicateljji: Rado Nipič in Jožef Klinar.

Suhe gobe kupuje

vedno po najvišjih dnevnih cenah

Franc Senčar, trgovec

Mala Nedelja in Ljutomer. 1141

Fižol

letošnji suhi rešetani izbran kupim po najvišjih dnevnih cenah

E. Gaspari

trgovina z mešanim blagom, Maribor, Aleksandrova c. 19.

Prva kamnoseška obrt v Pobrežju pri Mariboru

Matija Rozman,

zraven novega mestnega pokopališča na Pobrežju

ima v svoji zalogi različne nagrobne spomenike v najnižjih cenah. — Prevzame tudi vsa cerkvena dela. 1118 2-1

Odvetniško pisarno

je otvoril

Dr. Ivan Šket

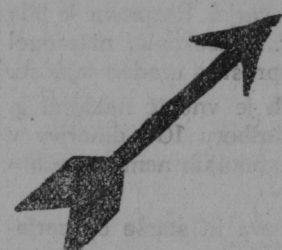
v Mariboru, na Aleksandrovi cesti št. 8, 1. nadstropje, (gostilna »pri grozdu.«

Lepi nagrobni kamni

v marmorju in granitu vedno v veliki izbiri samo pri kamnoseškem mojstru **J. F. PEYER** v Mariboru, Kersnikova 7 (blizu glavnega kolodvora)

Vinske pumpe

vinske gumene cevi, prašek za uzimanje kiseline vinu, **tomaževo žindro,** kajnit, kalijevo sol in apneni dušik nudi po najnižji dnevni ceni

Trgovina z umet. gnojili in vinariskimi potrebščinami **Z. TONEJC, Maribor, Aleks. cesta 35**

Dokazano je

da pri

Trpinu v Mariboru na Glavn. trgu 17

so platna najboljša in sukna najcenejša. Vsak, kdor še ni kupil, se lahko prepriča. 1093

Kmetje šmarskega sreza!

Oglejte si zalogo in informirajte se o cenah, predno krijete vaše potrebščine v manufakturi, usnju, železnini in špeceriji

v detajlni trgovini

ED. SUPPANZ, PRISTAVA

ZAHVALA.

Težko potr zaradi izgube svoje blage žene

Neže Švent

čutim dolžnost zahvaliti se vsem, ki so mi v bridki uri nudili tolažbe. Zahvaljujem č. duhovščino, domače učiteljstvo, pevski zbor tukajšnjega Bralnega društva, svoje prijatelje in znance in vse ostale občane. Bog povrni za vsako sočutno besedo in dejanje, posebno pa za molitev za našo nepozabno rajnico!

Dobrna, dne 12. septembra 1925.

Jakob Švent in družina.

Specijalist za ženske bolezni in porodništvo

DR. FRAN TOPLAK

se je vrnil in zopet redno ordinira: Maribor, Glavni trg št. 18, od 10. do 12. in od 14. do 16. ure.

A i že veste,

da se v

Celju

v manufakturni in modni trgovini

Franc Dobovičnik,

Gosposka ulica 15

najlažje kupi vsakovrstno blago za obleke, ker je velika izbira in so tudi najnižje cene, vsled česar slovi ista kot vir za najcenejši nakup manufakturnega blaga.

Državni nastavljenici, železničarji, kakor sploh stranke, ki pridejo iz dežele nalašč kupovat, dobijo znaten popust.

Za trgovce poseben oddelek na debelo.

RAZGLAS.

Veliki župan mariborske oblasti v Mariboru je z odlokom z dne 20. 7. 1925, br. 356-3, prošnji za dovolitev kramarskih sejmov, toje:

v četrtek po pepelnici,
dne 18. julija in
dne 24. oktobra vsakega leta

ugodil.

Na te dneve se bodo v bodoče obdrževali kramarski in živinski sejmi.

Županstvo Velenje, dne 31. avgusta 1925.

1069

Župa: V z.: Josip Demšič.

Naznanilo.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da sem prevzel od gg. Tomažič (nekdaj Pristovnikovo kovačijo) na vodni pogon na Fužijah pri Oplotnici, kjer bom izdeloval le prvovrstno orodje, kakor sekire, motike, krampe, cepine itd in se vsem gg. trgovcem, kakor tudi slov. občinstvu prav vljudno priporočam za prijazna naročila.

Z odličnim spoštovanjem

Franc Tomažič

1104

Fužije—Oplotnica.

3-1

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

KARO-čevlje

Lastne delavnice — solidne cene.

MARIBOR, Koroška cesta št. 19.

Le najboljše je najceneje.

Lepi vinski sodi

v vseh velikostih se prodajajo v vinski trgovini

FERDINAND KÜSTER, MARIBOR,
Meljska cesta 10.

DENAR

si prihranite, ako kupite manufakturno blago

v Celju „Pri solncu“

Stalno ogromna zaloga vsakovrstnega svežega blaga, kakor: sukno za moške, volno za ženske, hlačevino, tičevino, baržun, barhent, belo platno, rujavo platno, nogavice, pavola, vsakovrstno moško ter žensko perilo, brisače, odeje, dežniki, dežni plašči, cefir in plavo platno za srajce, klot, čepice in naglavne rute.

Ne opustite se prepričati! — Za obilen obisk se priporoča

Aloiz Drogenik

Glavni trg 9 Celje Glavni trg 9

Postrežba točna!

Mera običajna!

Solidna postrežba

najnižje dnevne cene

vedno sveže blago

dostavlja se na dom

E. GASPARI

(preje Tischler)

Trgovina z mešanim blagom

MARIBOR, Aleksandrova cesta 19

Prvovrstne mešane pražene kave

Naložite denar le pri

Ljudski posojilnici v Celju

registrovani zadrugi z neomejeno zavezo.

Cankarjeva ulica 4, poleg davkarije

(poprej pri »Belem volu«)

kjer je najbolj varno naložen in se najvišje obrestuje. - Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z. n. z.

v Mariboru, Stolna ulica št. 6.

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Vrhunec fino mehanike. Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj. Večletno jamstvo. Brezkonkurenčni pisalni stroj sedanjosti je edino

STOEWER-RECORD

LUD. BARAGA
Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih strojev. Hektografični zvitki, barvni trakovi, ogljeni in povosčeni papir vedno v zalogi.

Prva žebliarska in železoobrtna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Jugoslavija).

Telefon interurban Podnart.

Brzojavke: Zadruga Kropa.

Žebliji za normalne in ozkotirne železnice, žebliji za ladje, črni ali pocinkani, žebliji za zgradbe, les i. t. d., žebliji za čevlje. Spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuke za podobe, zid, cevi, žlebe i. t. d. Vijaki z maticami. Podložne pločice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, sode, mostove, pločeno, kolesa itd. Vijalni čepi. Verige.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in rabah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago! — Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Kje kupite dobro
in po ceni?

Tri
FRANCUKOLERIC
APACE

Velika zaloga
manufakturnega
specerijskega in
železnega blaga.

STROGO REELNA FIRMA

Izvanredno bogata loterija v Sv. Petru pod Sv. gorami

v korist zgradbi društvenega doma v Sv. Petru pod Sv. gorami.
Loterija obsega 250 izvanredno krasnih dobitkov v skupni vrednosti

50.000 Din.

Vrši se 8. decembra 1925.

1. Prvi in glavni dobitek je krasno izdelano pohištvo iz trdega lesa, politirano, obstoječe iz 2 postelj, 2 nočnih omaric, 1 omare, 1 umivalnika z ogledalom, 1 krasne slike, 1 mize in štirih stolov.
  2. »Singer« šivalni stroj.
  3. Zofa in 4 stoli — tapcirani.
  4. Vreča, 20 kg žgane kave.
  5. Kolo (bicikl).
  6. Vreča bele moke.
  7. trsna škropilnica.
  8. Blago za moško obleko.
  9. Blago za žensko obleko.
  10. Klačna drv.
  11. Fini daljnogled.
  12. 200 litrov bizeljskega vina.
  13. Boks-čevlji.
  14. Cela bala finega platna.
  15. Ena svinja.
  16. En zaboj mila.
  17. Ena ura.
- Nadalje sledi: kuhinjska posoda, servisi, perilo, svilene rute, obleke itd. itd.

Srečka stane samo 5.— Din. Dobijo se pri „Loterijskem odboru Kat. prosvetnega društva v Sv. Petru pod Sv. gorami“.

Somišljeniki, širite naše liste!

Skrben soprog: »Nikar se ne muči s pranjem, draga! .....

Soproga: »Brez skrbi, ljublj Andrej! Za namakanje perila uporabljam Tri-sodo, in za izpiranje Zlatorog-terpentinsvo milo. Na ta način se pranje mnogo olajša in perilo varuje, ker odpade težko mencanje, katero pokvari perilo.«

TRI

TRI-SODA za namakanje perila, odstranjuje umazanijo, beli pa ne razjeda-Stane malo-nudi mnogo!

TVORNICE - ZLATOROG - MARIBOR

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu:

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.